

POMORSKI I RIBARSKI NAZIVI ROMANSKOG PORIJEKLA NA LOPUDU

MIRKO DEANOVIĆ

U naučno-istraživačkoj ekipi Historijskog instituta u Dubrovniku trebalo je sakupiti na Lopudu romanske elemente u terminologiji u vezi s morem. Mada u jezičnom pogledu lopudsko narječje nije baš interesantno, moglo se pretpostaviti, da se sačuvao bogat tradicionalni rječnik glavnog zanimanja tih otočana upućenih na more i glasovitih pomoraca u širokom svijetu. Kako je to malo mjesto, daleko od velikog prometa, i to na otoku, njegov je govor mogao lakše zadržati arhaične crte negoli prometna luka Dubrovnik. Nemajući još lingvističkog atlasa ni dijalekatskih rječnika, zbog orijentacije o raširenosti pojedinih riječi, dobro će doći popis naziva tih zanata na još jednoj točki našeg primorja. Tako će se utvrditi postojanje nekih živih riječi, njihov oblik i značenje, na jednom našem otoku, i ta će građa moći poslužiti za poređenja s građom na drugim točkama naše jezične oblasti. To će biti jedna od predradnja za lingvistički atlas.

Ali kad čovjek stigne na Lopud, ne nađe u luci ništa, što bi upućivalo na pomorstvo, nema tu ni jednog jarbola, ni jedrenjače, ni brodogradilišta, ne čuje se nikakva buka kalafata, ne osjeti se miris katrana. Samo nekoliko ribarskih brodica u moru, nešto mreža na steralu i starih vrša na obali kažu, da tu ima bar ribara.

I čovjek se iznenadi, kad čuje, da lopudske jedrenjače nijesu na putu i da ih uopće nema, mada je to mjesto nekoć bilo jedno od glavnih gnijezda pomorstva slavne dubrovačke mornarice, kojoj je u 16. v. davalo njene najveće brodove, oko četvrtine cijele flote, i po-najbolje pomorce. Od nekoliko stotina dubrovačkih kapetana zna se, da je tada bilo 70 Lopudana (J. Tadić, »M. Pracatović«, **Dubrovački portreti I**, Beograd 1948, 127—8). Bilo ih je toliko, da se jednog dana 1556. g. osim odsutnih na putu, našlo prisutnih u mjestu 36 domaćih kapetana (J. Tadić, »Organizacija dubrov. pomorstva u 16. v.«, **Istoriski časopis I**, 1948, 22). Tako je popularan tip tamošnjeg kapetana, da ga Marin Držić unosi u književnost: njegova dunda Maroja (1550) prevozi u Jakin i ide u Rim na proštenje ponosni Dživulin Lopudanin (»son de Isula de Mezzo, izulan se zovem, i izulan hoću živjet i umrijet«, I, 9). U razmaku od 70 godina, od 1584. do 1654., popisano je 38 lopud-

skih brodova (G. Gelcich, *I conti di Tuhelj*, Ragusa 1890, 138—9). Tada su se na Lopudu i gradili veliki brodovi, kako svjedoči suvremenik Serafino Razzi (*La Storia di Raugia*, 1595, 215), ali još je malo poznata povijest brodogradnje na Lopudu, i trebat će je bolje osvijetliti (V. A. Bačić, *Dubrovački brodovi*, Zagreb 1941, 29). Veliku prošlost na moru potvrđuju i starinske pomorske slike s Lopuda. No s vremenom pomorstvo na Lopudu opada, pogotovo otkad nove prilike u svijetu počevši od 17. v. nijesu pogodovale pomorskoj trgovini Dubrovnika. Ivo M. Matijašević (Mattei) bilježi za vrijeme svojih misija u tom mjestu 1752. g.: »La decadenza della marina e per l'ultimo il famoso terremoto del 1667 l'hanno (t. j. Lopud) in gran maniera spopolata, onde ora non conta più di . . . anime, in gran perte civili fuori di pochi contadini dedicati alla coltura del terreno« (M. Deanović, »Dnevnik I. M. Matijaševića«, *Anali Hist. instit. u Dubrov.*, I, 1952), 321—22).

Pomorstvo je dakle na Lopudu u posljednja tri vijeka sve više nazadovalo, dok ga na početku 20. v. nije sasvim nestalo. Nekoć je gotovo svaki zdravi Lopuđanin bio pomorac, a danas nema među njima više ni jednog pomorca, čak ni starog, osim nekoliko kapetana duge plovidbe u penziji. I ako još i danas koji Lopuđanin plovi po morima, on je obično konobar ili kuhar na parobrodu, a ne mornar. Pa i najmlađi su se njihovi naraštaji odbili od mora, kako se vidi po razmjerno veoma malom njihovu broju u pomorskoj srednjoj školi u Dubrovniku od njena osnutka 1852. g. do danas: mogu se izbrojiti na prste u sve ovo sto godina, ma da su poneki od njih iste škole učili u Kotoru i u Bakru (po saopćenju prof. inž. V. Givoja).

Ta je promjena u privredi 20. v. specifično lopudska pojava, jer se na obližnjim otocima, na Šipanu i Koločepu, pomorstvo još uvijek nije sasvim ugasilo. Do toga je došlo na ovaj način. Neposredno prije Prvog svjetskog rata počinju dolaziti stranci, i otok je zbog svoje prirodne ljepote došao na glas. A nakon rata turizam je potpuno izmijenio njegov način života. Jedrenjače se prodaju, da se mogu nadograditi katovi na kućama sa sobama za strance: bilo je unosnije i lakše iznajmljivati sobe, negoli na morima zasluživati tvrdi mornarski kruh. Tako kapetani postaju hotelijeri, a turizam nakon parnog stroja i benzinskog motora potpuno izmjenjuje karakter tog ambijenta, kome more više ništa ne znači.

Posljednji brodovi, kojih se još sjećaju stari Lopuđani (po kazivanju učitelja Stijepa Pavline), bili su na prijelazu iz 19. u 20. v. jedna bracara (Antuna Klisa) i svega nekoliko gaeta (Iva i Pavla Urbina, Nika i Kremijaša Talije).

Nema danas na Lopudu ni velikih ribara (osim dva Buconića i Nika Zeca), tako da u lopudskim vodama ribaju manje mještani negoli drugi. Stanovnici žive ponajviše od poljoprivrede.

O negdašnjem škaru na igalu uz crkvu dominikanaca živi još samo uspomena. Po pričanju staraca ne radi se na tom brodogradilištu od osamdesetih godina prošlog vijeka. Do danas su se na tom mjestu sačuvali samo jedan argan i kalata za izvlačenje brodice na kopno.

Četiri lopudske bratovštine, sudeći po njihovim statutima, nijesu bile cehovske, i mjesto nije imalo pomorske ni ribarske organizacije, kao u nekim drugim našim lukama (v. navode G. Gelcicha, K. Vojnovića, J. Strohala i dr.).

Prema tome već su davno pomrli i posljednji mornari, koji su se u svom radu služili tim terminima. Živi su samo neki brodski i ribarski nazivi, od kojh se ovdje iznose oni, što potječu od romanskih govora. Ima dakako usto što više i lijepih i starinskih naziva srpskohrvatskih, koji su predmet slavističkih studija te ne ulaze u okvir ovog priloga.

Kako na Lopudu nema pisanih spomenika ni dijalektskih tekstova, sakupljanje se naziva ograničilo na usmeno ispitivanje. Najpouzdaniji je u tom pogledu najstariji ribar u mjestu Ivo Bučonić iz starinske ribarske obitelji lopudske. Rodio se 1870., svršio je u mjestu osnovnu školu i samo je jednom zbog vojne dužnosti u austrijskoj pješadiji bio dulje vremena odsutan. Cio se život bavi ribanjem. Vlasnik je jedne fijuže i drugih baraka i brojnih mreža i svakakvih ribarskih sprava. Čovjek bogat iskustvom na moru, bistar, s razvijenim jezičnim osjećajem (i on je sam za sebe bilježio nazive za vrijeme ovog ispitivanja). Zanat je naučio od oca i djeda, a i on sam danas uči svoje sinove i unučad, sve same ribare. Nije ribao daleko od svog otoka. I žene su u toj obitelji uvijek mještanke. Stoga je govor u toj porodici od davnine čisto lopudski.

Ova grada potječe osim toga i od drugih Lopudana, od učitelja Stijepa Pavline (rođ. 1880.), od ribara Paska Žmirka, barkariola Marina Farca, slijepog stolara Luka Labaša, od Nika Zeca i Vida Bogdanovića, koji se bave i ribanjem.

Lopudski leksik pripada dubrovačkoj jezičnoj oblasti s ponekim arhaičkim crtama. Nekako je na prijelazu između leksika samog Grada i otoka Mljeta na zapadu, kojeg je govor još konzervativniji. Zato se uz lopudske donose i odgovarajuće potvrde iz grada Dubrovnika i s otoka Mljeta prema građi sabranoj u ovim djelima: **Rječnik hrv. ili srp. jezika** Jugosl. akademije, prilog »O ribanju po dubrov. okolici« i **Dubrovačke tuđinke** od Luka Zote, prilog »Ribarsko oruđe u Blatu na Mljetu« od Tomislava M. Macana. Zbog poređenja oblika ovih riječi i zbog orijentacije u njihovoj geografskoj raširenosti dodane su potvrde i s Korčule, crpene iz disertacije u rukopisu »Romanski elementi u govorima i toponomastici otoka Korčule« od Vojmira Vinje (Zagreb 1951), i s Dužog otoka prema popisu romanskih posudenica u govoru Božave od Artura Cronije (*L'Italia dialettale*, VI, 1930).

U pogledu fonetike govor otoka Lopuda ima dubrovačke osobine, na pr. j za lj, završno —n za —m, afrikatu z (dz) u posudenicama, palatalna afrikata č ne razlikuje se od alveolarne č. Nasuprot govoru u Gradu, na Lopudu se u romanskim posudenicama zamjenjuju usneni suglasnici f za p (**fajuo**, **fjunbin**), dok je u najstarijim tuđicama istog porijekla baš p refleks glasa f (**pikat**, **prikla**), te bi trebalo utvrditi centar i raširenost te fonetske pojave.

Glagoli u infinitivu izgubili su završno —ti, a završno se —t čuje još samo, kad riječ za infinitivom počinje vokalom.

Ni u pogledu na posuđenice lopudsko se narječje ne razlikuje od dubrovačkog, i mogu se opaziti neke pojave, koje su im zajedničke. Uz starinske tudice, uzete iz romanskog dalmatskog jezika, ima ih najviše kasnijih iz mletačkog narječja; čak se i u refleksima jedne iste riječi mogu opaziti razlike prema tome, kad je ona ušla u naš govor i kojim je putem tamo dospjela, na pr. grčko-latinska **argutla** i st. talij. **argola**, ili stari oblik **obrum** i noviji **abrum**, ili **srdela** i kasnije izvedenice od sardada kao **sardenara**, **sardelina**, **sardun**, **sarduncin**. Neki su denominalni glagoli napravljeni u nas, jer ih nema u jeziku otkle potječu njihove imenice, na pr. **dokesat**, **penduližat**, **spengat**, **tresat**, **zaficat**. A i obratno, imamo deverbálnih imenica, koje ne nađim u romanskim jezicima: **inčet**, **kačadur** i dr. Glagolgi bez obzira iz koje su konjugacije, prelaze kod nas obično u a—konjugaciju (**izrompat**, **ospengat**, **surgat**), jer se ne uzimlju u rijetkom obliku infinitiva. Susreću se i riječi s takvim nastavcima, s kakvim se ne nađe u romanskim jezicima (**ašprin**, **burinet**). Neke su strane riječi ponašene prefiksima i sufixima; svaka se tudica može proširiti našim deminutivnim i augmentativnim, a i drugim nastavcima (**bukvejica**, **gerica**, **gerarica**, **konalić**, **ovratica**, **škojic**, **valica**, **žajić**; **bonačina**, **fanžina**, **rontalina**, **šiločina**; **bukva**, **gripac**, **muzgavac**, **sarcej**, **senjalica**, **škojak**, **žalovac**). Svaki glagol može dobiti bilo koji naš prefiks (**iskrcat**, **nakrcat**, **ukrcat**, **nabucat se**, **pobucat**, **zabucat**, **prikotumbat**, **prisurgat**, **podisat**) i imperfektivni vid na **—ávat**. A ima ne malo i obratnih primjera (koji se ovdje ne donose), gdje su naše riječi dobile romanske sufikse (**igličara** 'mreža za ribanje na iglice'). Karakteristične su i neke semantične promjene, na pr. u **bašamar**, **kalatura**, **kanjošit**, **karga**, **korta**, **pegulijera**, **surgat**, isto kao i neke promjene roda imenica: **kaluma**, **kaneštrela**, **koraja**, **maret**, **morica**, **oliganj**. Ima nešto i prijevoda riječi i izraza (calchi linguistici), koji se ovdje ne donose, na pr. **iglica** — **pesce ago**, **aguğlia** od *a c ũ c u l a < a c u s prijevod grč. βελόνη 'igla', **korač** — **pesce martello**, a možda i **sidro ore** — **l'ancora ha cominciato ad arare**, **vreća od mreže** (uz sak) — **sacco**, **mozak** — **midolla** za uzicu u zavrćenom rubu jedra (koja se drugdje zove duša).

Mada je problem prelaženja riječi iz jezika u jezik ustvari kulturno-historičko pitanje, skupljena se građa objavljuje ovdje poredana po alfabetskom redu bez obzira na njenu hronologiju, da može poslužiti za orijentaciju u geografsko-lingvističkom pogledu i za poredanja. To su većinom poznate riječi, kojih je etimologiju dao ponajviše P. Skok u **Zeitschrift für romanische Philologie** (1912—37) i u knjizi **Naša pomorska i ribarska terminologija** (1933). Ima i nekoliko još neobrađenih riječi, od kojih su neke sigurno, a neke samo vjerojatno romanske. Uzete su i poneke posuđenice grčkog i orijentalnog porijekla, koje su obično primljene posredno preko Romana. Nastojalo se dati što točniji oblik, naglasak i značenje riječi. Zbog ekonomije prostora i zbog preglednosti donose se sasvim kratko samo posljednji i sigurni rezultati lingvističkog istraživanja i ne ulazi se u obrazloženja. Gdje se u etimologijama daje latinska riječ, ne misli se time, da naša potječe direktno od tog oblika latinske, jer se mora pretpostaviti, da su

naši primorci te najstarije posuđenice uzimali iz usta domaćih Romana, koji su govorili svojim dalmatskim jezikom. U ovom se popisu ne pravi razlika između neasimiliranih tuđica s jedne i posuđenica više ili manje prлагоđenih našem jezičnom osjećaju s druge strane.

Na kraju je dodano nekoliko izreka i poslovice u vezi s morem u obliku, kako se danas govori na Lopudu.

Pri radu uzeo se u obzir **Naputak za sakupljanje narodnih pomorskih naziva** (Zagreb 1950) Komisije za pomorsku terminologiju u Jadranskom institutu Jugoslavenske akademije u Zagrebu. U sakupljanju građe surađivao je i asistent Frano Čale, Gružanin. Zahvaljujem prof. Ramiru Bujasu na nekim napomenama, koje je učinio pročitavši u rukopisu ovaj prilog.

à b r u m uz rjeđe **ò b r u m** 'mamac za ribu'. Zore, ARj. Korčula **àbrum**. — Grč. βρώμα 'hrana'. FEW. DiMa. AGi 12, 188. Deanović ArRO 21, 276, talij. **brumeggìo** DEI.

a b r ù m a (t), — **á v a (t)**, Korčula idem, uz rjeđe **o b r ù m a (t)** 'bacati abrum'. Zore. »Baca se u more kruha, paja, salamure, sira«. — Denominalni glagol: upor. španj. **abrumar** 'mrviti' REW 1327; drugo je talij. **abbrumare** 'izjedati (o drvotočcu na dnu broda)' od tal. **bruma** 'brodotočac'. španj. **broma** βρώμα DiMa, ArRo 21, 276.

à n i o, **ànjela (aňela)** 'kolut', prsten (na mreži, sidru, lancu). Korčula **ànel ànela**. — Talij. **anello** Zore, a n è l l u s.

à n k o r a 'sidro'. — Talij. **àncora**. Zore, ARj, a n c o r a, ἄγκυρα.

a n k ò r o t 'malo sidro'. — Talij. deminutiv **ancorotto**.

à r b u o, **àrbula** 'jarbol'. Zore **àrbuo**. ARj. Korčula **(j) à r b o l**, **(j)àrbul**. Božava **jàrbo**. — Lat. a r b ò r e.

à r b u o, **àrbula** 'riba Pagellus erythrinus'. U Dubrovniku **àrbùn** i **àrbul**, Zare rib. 19. ARj, Kosić 36. Božava **arbùn**. — Mlet. **àrbore**, a r b ò r e, ZRPh 57, 474.

à r g a n 'sprava za istezanje broda na škver'. Korčula **àrgān** — **ána**. — Talij. **àrgano**, a r g a n u m, ἄργονα ARj, REW 6097, 2, ZRPh 54, 481, DEI.

à r g ò l a uz rjeđe **à r g u t l a** (v. niže) 'ručica na krmilu'. Korčula **àrgòla**. Božava **argòla**. — Šttalij. **argòla**, × **ergatula** od **ergata**, ἐργάτης ZRPh 54, 192, DiMa, DEI.

à r m a (t), — **á v a (t)** 'opremiti (brod, mrežu)'. Korčula id. **Armane mreže** Mljet. — Talij. **armare**, ARj, a r m a r e.

a r m à t ū r a 'oprema (broda, mreže)'. — Talij. **armatura**.

a r m i ž a (t), — **á v a (t)** 'usidriti, vezati brod'. Korčula id. Božava **armizāt**. — Mlet. **armizār**, šttalij. **armeggiare**, ARj, h ò r m i d i ā r e, ὀρμίζειν, ItDi 12, 192, Vidos 498.

à š p r i n, — **ina** 'neravno morskò dno'. Korčula id. — S promjenom nastavka mlet. **aspréo**, istrorom. **asprì** (Ive, 4, 42), a s p r è t u m, DiMa, DEI.

āšta 'uspravni dio kilja (na pramcu i na krmi)'. Korčula id. — Mlet. **asta**, *h a s t a* 'koplje' REW 4072.

bānak, **bānka** 'sjedalo (u barci)'. Korčula id. i Božava **bānak** **bančić** 'klupa'. — Mlet. **banco**, Zore, langob. *b a n k* 'klupa' REW 933, DEI.

bānda 'bok (broda)'. Korčula id. Božava **bānda** 'strana'. — Talij. **banda**, ARj, provans. **banda** ili got. **bandwa** REW 929, DEI.

bārakula 'raža bez puca' Raja montagni. — Mlet. **baràcola** 'mala raža', *b a t r a c h u s* 'neka riba' βάρραχος 'žaba' REW 992b, DEI.

bāraška 'oluja'. Držić ARj. — Mlet. **borasca**, sttalij. **borrasca**, *borras* od *boreas*, βορέας DiMa, DEI.

bārbeta 'kratak konop za privezivanje broda'. Korčula id. Božava **barbēta**. — Mlet. **barbeta**, deminutiv od **barba** 'brada' metaforički FEW, DEI.

bārbūn, —ūna uz **trīgja** (v. niže) 'trlja' *Mullus barbatus*, Kosić 37. Korčula i Božava **barbūn** —ūna. — Mlet. **barbōn** ARj. *b a r b a*, jer ima dva vlakna ispod ustiju; upor. talij. **barbone** 'trilja' i 'bradonja (o čovjeku i psu)' DEI.

bārīo, **bārijela** 'jedna od bačvica, koje drže bukvaru da ne potone na dno mora'. Korčula, **barīlo** i Božava **barīlo** 'bačvica'. — Talij. **barile**, langob. *b a r a* REW 1038, ZRPh 54, 496, ili stfranc. **baril**, *b a r r i c l u s* DEF, DEI.

bārka 'lađa na vesla'. Korčula i Božava id. — Talij. **barca** ARj, *b a r c a* REW 952.

bārōza 'konopčić za vezivanje jedra na kraju za bum (kad se jedro skрати trcarolima)'. — Mlet., talij. **borosa**, genov. **barosa**, nepoznata postanja DiMa, DEI.

bašāmār, —āra 'mnostvo ribe na jednom mjestu u moru'. »Riba ide na bašamare«, t. j. u masama. Zore rib. 351. Talij. **basso mare** 'plitko more' stopljeno i s promjenom značenja.

baštūn, —ūna 'ispružena oblica ispred pramca'. Božava **baštūn**. — Talij. **bastone**, *b a s t ō*, —ōnis, *b a s t u m* 'štap' DiMa, DEI.

bašūra 'pličina'. — Talij. **bassura** 'nizina', **basso** i **altura** DEI, s promjenom značenja.

bāti(t) jēdro prelazno 'prebaciti jedro na obratnu stranu', »Bati jedro«, t. j. prebaci ga, i neprelazno 'prebaciti se na obratnu stranu (o jedru)', »Nemoj da ti bati jedro«. — Mlet. **bater** intrans. 'zajediti uzvjetar', Boerio, talij. **abbattere** DiMa, s promjenom značenja, **battuēre** preko × **battuere** VEL.

bāva 'blagi vjetar'. Talij. **bava** (*dí vento*) od × **baba** 'pjena' REW 853, VEL.

bēžmek 'riba čačak *Uranoscopus scaber*', ARj, Kosić 33. — Nepoznata postanja.

bigùrela 'zavraćen rub jedra kroz koji se provuče konopčić mozak'. — Talij. **bigorella**, mlet. **bigarela**, sttalij. **bighero** 'konopčić', **biga** (?) DiMa.

bita 'dva kratka kolca na rubu broda za pričvršćivanje konopa', obično u množini **bite**, jer je par kolčića. Korčula id. — Talij. **bitta** preko franc. **bitte** skandinavskog porijekla REW 1135, DEF, DEI.

bojànez, —éza adj. u nazivu **čipo bojanez** 'vrsta cipla koja doplovi iz Rijeke dubrovačke'. — Etnikon od rijeke **Bojana** s mlet. sufiksom —ese, kao da potječu iz te rijeke; upor. mlet. **bogiana** za 'ukljeva, skurin, skoranca'.

bòka 'ulaz u zaliv', na pr. boka od Lopuda. — Talij. **bocca**, upor. Bocche di Cattaro, b'ü cca.

bokàpōrta 'grotlo' četverokutan otvor na škafu ili na palubi. Korčula id. Božava **bokapōrat** —orta i **bukapōrta**. — Mlet. **bccaporta**.

bōva 'plutača'. Korčula id. Mlet. **bova**, langob. ×**bauga** 'prsten' REW 1004, DiMa.

bràcera 'vrsta jedrenjače'. Korčula id. Božava **bracera**. — Mlet. **brazera**, valjda od **brazzo** 'neki konopi na četverokutnom jedru' **bracchiu**m, βραχίων DiMa, DEI, Dok Jal drukčije: nepoznata postanja ili možda od grč. πρᾶσσω 'trgujem'.

bràcuo, —úla 'zavijen komad drva za spajanje rebara broda', obično u množini **bracúli**, jer su dva, na svakoj strani broda po jedan. Korčula **bracul** —úla. — Mlet. **brazziòl**, **bracchiolum** 'ručica' REW 1255, DEI.

brâk, **brâka** 'morsko dno obraslo travom' Korčula id. — Sttalij. **braco** 'blato' ARj. gal. ×**bracum** 'močvara' REW 1258 a, Term. 171, Slav. 88, DEI

bûc 'pobuk, bucalo, drvo za bucanje'. — Deverbalna imenica, v. niže.

búca(t) 'udarati drvetom buc po moru, da se riba zaplaši i pobjeđe u mrežu', ARj. Korčula id. — Vjerojatno slavenskog porijekla, ili možda od **bullidiare**, **bullicare** 'vreti' ZRPh 50, 523, Term. 71, DEI s. v. bulicare.

bùcio, **bùcjela** 'blok'. Zore rib., za 'bucalo', ARj. Korčula **bùcèl**. Božava **buce**. — Talij. **bozzello** 'id' od **bozza** 'razni vezovi konopa', nejasna postanja, ItDi 5, 96, DiMa, Voc. Acc., DEI.

bùkva 'riba Box boops ARj. Zore, Kosić 34. Korčula **bùkva**. Božava **bùgva**. — Lat. **bōca**, βῶκα REW 1182, ZRPh 54, 448, Voc. Acc., DEI s. v. boga.

bukvèjica 'mala bukva'. Korčula **bùkvej** —éja. — Prošireno **bukva** sufiksima —ellus > —ej i —ica ZRPh 54, 448.

bùkvāra 'mreža za bukve' ARj. — Prošireno **bukva** nastavkom —ara < —āria Term. 66—68.

bulèntīn, —**īna** 'kanjčenica- tunja za kanjce'. Vetranović. — Talij. **bolentino**, sicil., kalabr. **bulantīnu**, partic. prez. **volante** od **volāre** 'letjeti' proširen nastavkom —**īnus**, REW 9431, ZRPh 54, 481, Term. 162, DEI.

būm 'donja lantina'. — Mlet. **bum**, franc. **bôme**, holand. **boom** 'jarbol' (njem. **Baum**), DiMa, DEI.

bunaca 'tišina na moru', ARj, Korčula **bōnaca**. Božava **bonāca**. — Sstalijski i mlet. **bonazza** od srednj. lat. **bonacia** prema lat. **bonus** izmjenjeno **malacia** od **μαλακία** 'tišina na moru' Term. 157—8, DiMa, ili izvedeno od **bonus** VEI.

bunàčina 'velika bunaca'. — Augmentativ od **bunaca** pomoću hrv. nastavka —**īna**.

būra 'sjeveroistočni vjetar'. — Mlet. **bora**, ARj, **bōrēas** 'sjeverni vjetar', **βορέας** REW 1219, DEI.

būrīn, —**īna** 'lagana bura'. — Mlet. **borin** od pridjeva **borīnus** od **βορεινός** 'būrin adj., bure', DEI.

burinet 'lagana bura'. — Deminutiv od **būrīn** pomoću nastavka —**etto** < —**ittus**.

būška 'mjera za udaljenost pluta ili olova na mreži'. — Talij. **busca** 'slamka' pa 'mjera' got. **būska**, Voc. Acc., DEI VEI.

būtaraĝ, —**ārga** 'ikra' i **butargana** 'riba 'ikraš'. — Talij. **bottarga**, arap. **butāzih** 'id'

cīma 'priveza (na brodu)' i 'kraj konopa'. Korčula id. Božava **cīma** — Tršć. **zīma**, talij. **cīma**, genov. **sīmna**, **cīma** 'vršak', **κύμα** DiMa, DEI.

cīp 'poprečna motka na sidru'. — Talij. **ceppo**, **cīppus** 'kolac', DiMa, DEI.

cīpō, **cīpola** 'riba Mugil cephalus'. Korčula **cīpal** —**pla**. Božava **cīia** gen. **cīila**. — Lat. **cephalus**, **κέφαλος**, ARj, ZRPh 46, 397.

čārā, adjek. u izrazu **čara mreža**, t. j. koja ima veća oka. Božava **čār** 'jasan'. — Mlet. **ciaro** 'rijedak', **clarus**.

dèmez, 'srednje jebro'. Drugdje **demec** Term. 152. Od mlet. **de mezo** 'srednji'; upor. talij. **vela di mezzo**, mlet. **mezana**, jer nekoć između glavnog jedra i krme, DiMa. Mlet. **smezār**, tršć. **dismezār** znače 'raspoloviti', njem. **Bèsan**.

dizàrma(t), —**áva(t)** 'raspremiti (brod), ukloniti opremu'; v. gore **armat**. Mlet. **desarmār**, **dis — armāre**.

dòkes 'ribanje ostima pri svijeći'. Zore, ARj. — Od adverbijalnog **ad acce(n)sum** 'pri zapaljenoj luči' u izrazima kao što je **pis cari ad acce(n)sum**, ZRPh 50, 523, Term. 66.

dokèsa(t) 'ribati na dokes'. — Denominalni glagol od **dokes**.

dòlfīn, —**īna** 'pliskavica'. ARj. Korčula **dūpīn dūpīna**. Božava **dūpīn**. — Mlet. **dolfin**, **dēlphīnus**, **δελφίς**, — **ίπος**, REW 2544.

dolfīnera 'vrsta ostiju'. — Mlet. **dolfīnera**.

džiráva(t) 'obilaziti' i u izrazu **džirava(t) po korti**. — Talij. **girare**, **gyrāre**, γῦρος 'krug' REW 3937.

ěška 'meka (za ribu)'. Korčula id. Božava **ěška**. — Talij. **esca**, **ē s c a** REW 2913, 2.

fàjuō, —**úla**, obično u množini **fajúli** 'podnice', daske, koje pokrivaju dno broda'. Korčula **pajúl** —**úla**. Božava **pajō**. Stmlet. **paiòl**, **p a l e a** 'slama' s nastavkom —**e o l u s**, Term. 137, ArRo 21, 272.

fānag, **fānga** 'blato (na dnu mora)'. — Talij. **fango**, germ. × **fanigs** 'blatan', REW 3184, DEI VEI.

fānžina 'veliko blato'. — Talij. **fango** prošireno hrv. augmentativnim nastavkom —**ina**.

fèlūn, —**úna** 'riba Seriola Dumerilii', nedorastao orhan, ARj, Kosić 39. Korčula **felūn**, —**úna**. — Nepoznata postanja s lat. nastavkom —**o n e**. Vidi niže **orhan**.

fèmena 'okov na krmi, u koji se natakne mašaj na kormilu'; ima ih dvije: gornja i donja. Korčula id. — Mlet. **fèmena**, **f è m ĩ n a**.

fèrō, **ferála** 'fenjer', Zore, ARj. Korčula **ferâl**, —**ála**. Božava **ferā**. — Mlet. **ferâl**, sttalij. **ferale**, φάρος sa sufiksom —**a l e**, REW 6463, ArRo 16, 269—70, ZRPh 54, 455.

fīga 'riba Labrus mixtus', ARj. — Mlet. **figa** 'id.', **fūc u s** 'smokva'; upor. provans. **figo** 'Gadus capellanus, pišmoljić', FEW.

fijersa 'pōla ili pruga cijelog platna (od kojih je sastavljeno jedro). — Mlet., kalabr. **fersa**, DiMa, DiTrCa, talij. **ferzo**, možda u vezi sa **slerza** 'šiba' DEI, **slerzare**, langob. **fillazan** 'šibati' Olivieri; vidi niže **siorcin**.

fijuğa 'vrsta leuta', barka ribarica. ARj. **filuğa**, **filjuğa**, Korčula id. — Talij. **filuğa**, mlet. **feluca**, španj. **faluca**, arap. **faluka**, DiMa DEI, VEI.

filet 'drvena pruga na rubu broda'. Korčula **filàret**. — Talij. **filetto** deminutiv od **filo**, **fī l u m**.

fjūnbīn, —**ina** 'olovo na bulentinu'. — Talij. **piombino**, **p l ũ m b u m**, DiMa.

flōk, 'trouglo jedro na pramcu'. Korčula i Božava id. — Mlet. **floco**, talij. **flocco**, holand. **fok**, DiMa.

fōka 'tuljan' uz **mēded** (Zore, rib. I ARj. bez oznake značenja). — Talij. **foca**, **p h ò c a**, φώκη DEI, VEI.

fòrtūna 'oluja na moru', ARj. — Talij. **fortuna** 'id.' **f o r t ũ n a** REW 3458, DEI, VEI.

fortūnō, —**ála** 'oluja na moru koja ne traje dugo'. Korčula **fortunāl** —**ála**. Božava **fortunā**. — Mlet. **fortunāl**, **f o r t ũ n a** + —**ale**, DEI.

frōndžata 'ribanje s mrežom na kojoj su nataknete grančice (kao strašila za ribu)', ARj. — Lat. **frōndia** 'lišće' i nastavak —**ā t a**, ZRPh 39, 86, REW 3530.

gàeta 'vrsta broda' ARj. Korčula id. — Tršč. **gaeta**, nepoznata postanja, DiMa Append.

gâmbor 'vrsta raka' ARj. Korčula id. — Lat. *ca mb â r u s*, κάμπαρος, upor mlet. **gâmbaro**, REW 1551, DEI, VEI.

gàvūn, —**úna** 'riba Atherina mochon', ARj. Kosić 29 Korčula **gavūn**, —**úna**. Božava **gavūn**. — Lat. *a c u s*, *a c o n e* 'igla' ZRPh 54, 205, mlet. **agôn**, jul. mlet. **gavôn**, napulj. **lavone** (Encicl. ital. s v. a t e r i n a), a ne od *g a d u s* 'neka riba' > × **gadone** > gaone, upor. mlet. **go** < × **gao** < × **gado**, REW 3632 a, niti od × **gabō**, —**ōne** 'pesce del ruscello', predlat. × **gaba** 'potok' Alessio ItDi 12, 192, DEI.

gavūnāra 'mreža za gavune', Čet. drame. Božava **gavunāra**. — **Gavun** sa sufiksom —**ara** od —**āria**.

gëra 'riba Smaris vulgaris', ARj. Korčula id. — Lat. *gërres* 'Schnauzenbrasse, Schrätz', REW 3746, ZRPh 38, 546; 46, 406; 50, 479, FEW.

geràrica 'mreža za gere'. — Prošireno **gera** s pomoću nastavka —**ārius** > —**ara** i hrv. —**ica**, upor. na Lastovu **geralica** ARj, ZRPh 46, 406.

gërica 'mala gera'. Korčula i Božava id. — Deminutiv od **gera** s pomoću hrv. nastavka —**ica**, ARj.

gîndac 'konop za dizanje jedra'. Korčula id. — Mlet. **ghindazo**, stfranc. **guindas**, skand. **vindäss**, Valkhoff 156, 238, DiMa.

glāvōč, —**óča** 'riba Gobius', Zore rib. 337, ARj., jer ima veliku glavu. Kosić 31 **glavōčić**. Korčula id. Valjda od *gō b i u s* sa sufiksom **uceus**, × **globuceus**, × **globu** od × **gobulus** upor. talijanski sinonim **ghiozzo**, REW 3816, ZRPh 54, 209, 453, 464.

gōča 'dio mreže rastvorenijeg oka i podebljea konca pri vreći'. Zore rib. 356, ARj. Korčula id. — S promjenom značenja mlet. **gucia** 'maglia, lavoro fatto cogli aghi da agucchiare' od *a c ū c ū l a*.

gōla 'na katini rupa za jarbol'. — Talij. **gola**, **gŭla** 'grlo', DiMa.

grāncēgola 'rak Maja squinado'. ARj. **granceola**. Korčula **grāncipola**. — Mlet. **granzèvola**, **granzèola**, × **cancricŭla** deminutiv od *c a n c e r*, *c a n c r i* 'rak'.

granfàrola 'štap s udicom na kraju za pothvatanje ribe, kad se izvlači iz mora'. — Talij. **granfa** 'gvozdena kuka' prošireno nastavkom —**arola**, langob. **krampfa**, REW 4754, 3.

grātīvo 'konop prišiven na rub jedra'. Korčula **grativ**. — Mlet. **grativo**, talij. **gratile**, nepoznata postanja, DiMa.

grēgo 'sjeveroistočni vjetar', NE. Mlet. **grego**, *g r a e c u s* 'grčki', γραικός. Taj se naziv raširio bez obzira na njegovo geografsko značenje; on zapravo odgovara južnoj Italiji, kojoj je Grčka na istoku, dok je ona za Jadran na jugozapadu.

grīma i deminutiv **grīmica** 'sitna ribica uopće', ARj. — Grč. γριμῆα 'ostatak od ribe', Boisacq, Term. 54. ZRPh 54, 474, od ilir. × **grēma**.

gríp ac, — **pa** 'na mreži dno od vreće (ima manja oka)'. RJA **grib**, **grip**, **gripe** 'vrsta mreže'. — Hrv. nastavkom — **ac** prošireno talij. **grípo** 'vrsta mreže', γρίπος ARj, Term. 64, DiMa.

gròp, **gròpa** uz **ùzò**, **ùzla**. Korčula id. — Talij. **groppo**, ARj, **crùppa** 'debelo uže' REW 2344.

gròta 'pećina pod morem'. ARj, 'pećina'. — Talij. **grotta**, **crypta**, κρύπη REW 2349.

grùj 'uĝor, Conger vulgaris'. Korčula **grùj**, **grùja**. Božava **grùg**. — × **congrius**, **grongus**, ARj, REW 2144, 3, ZRPh 54, 483; upor. talij. **grongo**.

gùc 'čamac sa šiljastom krmom'. Korčula id. — Talij. **gozzo**, DiMa (bez etimologije), valjda od mlet. **bragozo**, dalm. × **barkus** od × **barcuceus** (drukcije Alessio i Prati. ItDi 12, 187, i 13, 156, a i DEI).

gùmina 'debelo uže (za velike brodove)'. ARj. — Mlet. **gómena** 'id'. od arap. **gumal** 'uže', Lokotsch DiMa, VEI.

igalo 'morska obala u lopudskoj luci' a i toponim. — Preko × **egalu** od αιγαλός 'obala', ARj, ZRPh 50, 524; v. niže **žalo**.

iglūn, — **úna** 'riba Xiphias gladius', ARj. Korčula **iglūn**, — **úna**. — Od × **aculone**, od **acus** 'igla'; upor. hrv. **igla** za drugu ribu, ZRPh 50, 524.

inčeta u izrazu **mreža od inčeta**, t. j. stajačica (na Visu **mreža od imbroka**). Korčula id. — Deverbalna imenica od **inčetat**, kojoj drugdje ne nahodim potvrde.

inčeta(t), — **áva(t)** 'upasti u oko od mreže (o ribi)'. Zore rib. 351. »Inčetalo je puno ribe«. Korčula id. — Lat. **inceptāre**, REW 4348, ZRPh 54, 206, u prvotnom značenju **incipere** 'uhvatiti' VEI.

inèška(t), — **áva(t)**, 'staviti ešku (na udicu i sl.)'. — Talij. **in-escare**, **inescāre**, REW 4392.

inkàštra(t), — **áva(t)** 'užlijebiti, uglaviti urezom (dva komada drva)'. Talij. **incastrare**, × **incastrāre** REW 4344.

intòja(t), — **áva(t)** nadovezati (špag, konop i sl.)'. Za kalamuču kaže **lapàca(t)**. — Talij. **intogoliare**, mlet. **intugiār** DiMa bez etimologije, rovinjski **intujá**.

isa(t), — **áva(t)** prelazno i neprelazno 'dizati' na pr. jedro i 'dizati se', na pr. »Voda je isala«. Korčula id. Božava **jšat**. — Talij. **issare** ARj, germ. **hissen** REW 4149.

iznevèrat u bezličnim izrazima kao **izneveralo je** 'prestala je nevera'. — Denominalni glagol izveden pomoću hrv. prefiksa **iz** — od **nevera**, koje vidi niže.

izròmpa(t) 'rasparati (mrežu), napraviti rompe'. — Talij. **rompere**, **rùmpere** 'razbiti' s hrv. prefiksom **iz** — i promjenom u **a** — konjugaciju.

jästog 'riba *Palinurus vulgaris*'. Korčula id. Božava **jästrog**. — Lat. *astacus*, s prostetičkim j— *άστακός* RJA; upor talij. **àstaco**, mlet. **àstese** REW 738, DEI.

jávra u izrazu **cipo javra** 'vrsta cipla'. — Nepoznata postanja.

jèguja 'riba *Anguilla vulgaris*'. Lat. *anguilla* ARj, REW 461, ZRPh 46, 408.

kàca(t) 'zategnuti (škotu)'. — Talij. **cazzare (la scotta)**, mlet. **cazàr, captiàre** 'hvatati' REW 1662, DiMa, DEI.

kačàdūr, —**úra** u izlazu **izišla je riba na kačadur**, t. j. na vrh vode. — Deverbalna imenica od **kačat** s pomoću nastavka —**torium** > mlet. —**dor**.

kàča(t) 'o ribi izlaziti na vrho vode i vrcnuti se', ARj. — Lat. **captiàre** 'loviti', Term. 44.

kàic 'mali čamac'. Korčula id. Božava **kajíc**. — Mlet. **caicio**, turs. **kajyk**, ARj.

kalàfat 'brodograditelj'. Korčula id. Božava **kalafät**. — Talij. **calafato** ARj, poznoгрč. *καλαφάτης* DEI.

kalafàta(t), —**ávat** 'zatiskivati kućinama škrife na brodu i premazati ih paklinom'. Korčula id. Božava **kalafatät**. — Talij. **calafatare**, poznoгрč. *καλαφατείν*, arap. **qalafat** REW 4663, DEI.

kalàmuča 'traska za ribanje (sa špagom i udicom)'. Brač **kalamoč**, Term. 61. — Lat. \times *calamucea* od *calamus* 'traska', *κάλαμος* ARj, ZRPh 50, 505, 524.

kàla(t), —**áva(t)** prelazno i neprelazno 'spustiti (jedra i sl.)', »kalaj jedro«; 'spustiti se', »kalala je voda«. Korčula id. Božava **kalät**. — Talij. **calare** trans. i intrans., *calare*, *χαλᾶν* REW 1487.

kàlāta 1. 'oblacima zastrto nebo na obzorju', 2. 'spojene grede, na kojima se brod izvlači na kopno i spušta u more'. Korčula **kālāda**. — Talij. **calata** u II. značenju, od **calare**, jul. mlet. **calada** u I. značenju.

kalätūra u izrazu **baci(t) mrežu u kalaturu**, t. j. 'spustiti stajačicu na zgodno mjesto za ribanje'. — Deverbal od **calare**.

kàluma 1. 'konop na koji je vezan senjo ili vrša ili sidro i sl.', 2. *sām* 'senjo' (v. niže). Korčula id. — Talij. **caluma**, u I. značenju, deverbalna imenica od **calumare**.

kalùma(t), —**áva(t)** 'baciti u more (konop i dr.)'. — Korčula id. — Talij. **calumare** nesigurne etimologije REW 1535, DiMa, DEI.

kanèštrela 'rupa s prstenom na rubu jedra'. — Talij. **cane-strello**, prošireno *canistrum* 'koš', *κάναστρον* REW 1594, DiMa, DEI.

kāntor 'riba *Cantharus vulgaris*'. Korčula id. i **kāntar**. Božava **kāntar**. — Lat. *cantharus*, talij. **cāntaro**, *κάνδαρος* Zore, ARj, ZRPh 50, 487.

kānjoš 'malo ribe, što nakon lova mrežom dobije ili sam uzme kanjošar'. »Doć na konjoš«. ARj **kanjuš**. Korčula **kanjūš**, —**ūša**. — Deverbalna imenica od **kanjošiti**.

k à n j o š ā r 'tko nakon lova dođe na mrežu da dobije ili sam uzme nešto ribe', ARj; **k à n j u š ā r**. Deverbalna imenica od **kanjošit**, koje vidi niže. — Lat. *cognoscere* 'priznati (čiji rad)' Term. 37.

k à n j o š i (t) 'dobiti nešto ribe nakon lova mrežom', u prenesenom značenju 'ukrasti'. ARj. Vidi niže i **ukanjošit**. — Vjerojatno od *cognoscere* 'priznati (čiji rad)' Term. 37.

k ā r 'donji kraj lantine trouglog jedra'. Korčula **kār**, **kāra** 'kola' — Talij. **carro**, srlat. *carrium* DiMa, DEI, nepoznata postanja.

k ā r ā g, **k ā r g ā** 'tovar (na brodu)'. — Mlet. **cargo** od **cargār**, *carricare* 'tovariti' REW 1719.

k ā r ā g ū j, — **ūla** 'vrsta morskog puža'. — Mlet. **caragòl** 'id', kalabr. **caracolì**, **caracòì**, španj. **caracol** 'puž', ^x*scarafaius* 'kukac' 7658/2, DiTrCa, DEI.

k ā r g ā 'uže, kojim se donji kraj lantine veže za brod'. Korčula id. — Mlet. **carga** 'neki konop' od **cargār**, *carricare* REW 1719.

k ā r l o 'riba *Humerus vulgaris*' (u Dubrovniku **hlāp**), ARj. — Talij. dij. **carlo** 'id', južnotalij. **cāvuro**, bizan. *κάβουρος* REW 1442, DEI.

k ā r o c 'zavinuto produženje kilja u vertikalnom pravcu'. Korčula id. Božava **karòc**, **karočić**. — Mlet. **carozo** metaforički zbog sličnosti od *carrum* 'kola' Term. 136, DiMa.

k ā t ī n e s. f. plur. 'poprečnice ispod palube (koje vezuju)'. — Talij. **catena** metaforički od *catena* 'lanac' Term. 140, DiMa.

k ā t r a n. Korčula id. Božava **katrān**. — Talij. **catrame** ARj., arap., turs. **qatran**.

k ā t r ā m a (t), — **áva(t)** 'namazati kartmom'. Korčula id. — Talij. **catramare**.

k è l o m n a 'stupić na obali za privezivanje broda'. — Lat. **colūma**, ARj. ZRPh 57, 465—6.

k i j e r n a 'riba *Serranus gígās*', ARj. Korčula **kírnja**. — Lat. *acernia*, *acerna*, *ἀχέρνα* ZRPh 57, 474.

k l ò k ū n, — **ūna** 'čep za rupu na dnu barke', ARj. Korčula id. i **klòkúj**, — **úja**. — Valjda od *calcāre* 'zabiti' s metatezom, upor. furl. **calcon** REW 1491, Term. 122.

k ò l a p, **k ò l p a** '(morski) val'. — Talij. **colpo (dì mare)** ARj, *colpus*, *κόλαφος* REW 2034, DiMa, DEI.

k ò l ū m b a 'kilj'. Korčula id. Božava **kolūnba**. — Mlet. **colomba** ARj, nepoznata postanja; iznesene etimologije ne zadovoljavaju VEI (*colūmbāre*, *κολυβάω* 'zaroniti' DEI, ili od *colūmna* 'stup' preko dalm. **kolóuna** ZRPh 38, 463—6, Trem. 137.

k o m à n d a (t) 'upućivati'. »Patrun s lueta i svjećar sa svjećarice komandaju družinj na kraju, što poteže mrežu«. — Talij. **comandare** 'zapovijedati', *commandāre*, *commendāre* 'nalagati' REW 2084, DEI.

konàlica 'tramuntana iz kanala'. — Hrv. sufiksom —ica prošireno **kono**, **konala**.

konàlic 'mali žlijeb (na brodu)'. — Deminutiv od **kono**, **konala**, ARj.

kônō, **konála** 'kanal' u geografskom smislu. Božava **konā**. — Lat. *canāle* ARj.

kònop, **konòpa**, Korčula id. i **konopac**, **konòpca**, Božava **konöp**. Lat. *cannāpus* 'konoplja' *κάνναβις* ARj, SEW 559, REW 1599, 2, ZRPh 54, 194.

kòraja 'koral', dvije vrste: **koraja crjena** i **bijela**. ARj **koralja** — Lat. *corallium* od plurala na —a, kao i abruz. **curajje**, marchig. **corajja** DEI.

kòrba 'rebro (u broda)'. Korčula id. — Talij. **corba** ARj, DiMa. *cōrbis* 'koš' REW 2224 DEI.

kòrta 'mrežom zapasano more'. »Nemoj džirava(t) po korti«. — Talij. **corte** 'dvorište, ograden prostor', *cōhōrte* REW, 2032, DEI; ne nađoh potvrde našem značenju u romanskim jezicima.

kòsta (t), — **áva (t)** 'pristajati (brodom uz obalu)'. — Božava **akustāt**. — Talij. **accostare od ad + costa** 'bok (broda)'.

krāp 'riba Corvina nigra' Kosić 37. — Srlat. *carp (i) ō*, —ōnis 'šaran', upor. talij. **carpio** ARj, DEI.

kr̄ca (t) 'tovariti (u brod)', ARj. Korčula id. — Srlat. *carri di are*, *car (r) izare* ZRPh 41, 150—1, GILalt.

kr̄š 'neka morska trava'. — Talij. **crescione** ARj, franc. **cresson**, franač. × **kresso** REW 4770, DEI.

kr̄ok, **kr̄oka** 'pas za potezanje mreže', ARj. Korčula id. — Talij. **crocco** 'kuka', poznolat. *croccus*, franač. × **kr̄ok** ZRPh 54, 498, DiMa, DEI.

kūlaf, **kūlfa** 'pučina' Korčula id. Božava **kūlaf**. — Dalm. dokumenti *culfus* 'zaliv', *cōlpus*, *κόλπος* ARj, Term. 18, Slaven. 21.

kūri (t) 'hitati'. »Riba kuri ispred svijeće«. Korčula id. 'ići brzo'. — Talij. **correre**, *cūrēre*.

kūter 'bracera s pramcem na kljun'. — Engleski preko talij. **cutter** DiMa, DEI.

lāmpuga 'riba Coryphaena hippurus', Kosić 41. Šoljan 'pučinka skakavica'. »Ima na sebi kako bijele i crjene iskre«. — Talij. dij. **lampuca**, Encicl. ital. 31, 202, tarant., korsik. **lambuca**, sicil. **alampuya**, nepoznata postanja, REW 4873, ZRPh, 50, 524.

lānterna 'svjetionik'. Korčula id. Božava **lantirna**. — Talij. **lanterna** ARj, *lantērna*, *λαμπτήρ* DEL.

lāntīna 'motka, na kojti je privezano jedro'. Starinski dubrov. oblik **otjemna** (ARj) nepoznat. »Jedro za latinu«. Korčula itd. Božava **lantīna** — Talij. **l'anstenna** ARj, *antēnna* REW 498, DEI.

l à t e, l à t ā s. f. plur. 'komadi drva, koji spajaju dijelove broda'. Korčula id. — Talij. **latte**, mlet. **late**, germ. **latta** 'letva' REW 4933, DiMa.

l a v ù r a (t) 'biti rastegnuto ili napeto (o konopu ili lancu'. »Tunja lavura«, t. j. otešla se, pošto se uhvatila riba. — Talij. **lavorare** 'id.' DiMa, **l a b ò r ā r e** 'naprezati se'.

l è b i ć 'jugozapadni vjetar'. Korčula id. Božava **lebić**. — Jul. mlet. **lebić**, mlet. **libicio**, talij. **libeccio**, arap. **lebek** 'južni vjetar' REW 4959 a, DEI, ili od poznolat. \times libyceus za libycus (ventus), DiMa, VEI.

l e b i ć ā d a 'jak lebić'. Korčula id. — Mlet. **libiciada**, talij. **lebecciata**, **libeccciata**.

l è n g a 'brijeg na dnu mora, gdje ima ribe' ARj. Ime rta **Lenga** na zapadu Mljeta. — Gals. \times l a n c a 'korito rijeke' ZRPh 54, 433, FEW.

l è u t 'vrsta ribarskog broda'. Korčula **lèut**, Božava **lèut**, **lèvut**. ARj. **lèut** — Talij. **leuto**, arap. **al'ud** REW 388, DiMa.

l è v a n a t, l è v ā n t a 'istočni vjetar'. Korčula id. Božava **levānte**. — Talij. **levante** ARj, od **l è v ā r e** 'podizati' REW 5000.

l e v ā n t ā r a 'jak levanat'. Korčula **levāntāda**. — Mlet. **levantara**.

l e v ā n t ī n, — ī n a 'slab levanat'. — Sttalij. pridjev **levantino** uzet kao deminutivni oblik s nastavkom **—ino**, kao i **burin**.

l i c a 'riba Lichia amia'. Korčula id. — Mlet. **liza** ARj, **lichia** ZRPh 50, 508, 525.

l ò g e r 'vrsta jedrenjače s pramcem na kljun'. — Talij. dij. **loggher**, engl. **lugger** Term. 150, 154, DiMa.

l ò k ā r d a 'plavica Scomber colias'. Korčula id. Božava **lukārda**. — Dalmatski **lakarda**, **l a c ě r t a** 'gušter' ARj, ZRPh 54, 433, 477, FEW.

l o k ā r d i ć, — í c a 'mala lokarda'. — Deminutiv od **lokarda** s promjenom roda.

l ò m b r ā k, — ā k a 'riba Crenilabrus pavo' Arj. Korčula **lumbrāk**, **—āka** — Lat. **l a b r a x, — a c e, λαβράξ** 'Seebarsch' REW 4811, ZRPh 46, 403, JF 12, 98.

l ū c 'riba Thynnus thunina'. Korčula id. — Mlet. **luzo**, **lucius** 'štuka' REW 5143, ZRPh 50, 508.

m à d i j ē r, — ē r a 'uzdužna platina (broda)'. Korčula **madir**, **—īra**. — Talij. **madiere** 'rebro broda', provans. **madier** **matērium** ARj, REW. 5409, 3, DiMa, DEI.

m a i n a (t), — ā v a (t) 'spustiti (jedro, zastavu)'. Korčula id. — Mlet. **mainar**, talij. **mainare**, možda od napulj. **ammainare** od \times invaġināre 'staviti u korice (mač)' od **v a ġ ā n a** 'korice' AGI 4, 372, REW 4527, DiMa, DEI, VEI.

m à j s t r ō, —**ála** 'sjeverozapadni vjetar', NO. Korčula **mištrāl**, —**ála** i **mištrō**, —**ála**. — Mlet. **maistrāl**, (ventus) magistrālis 'glavni (vjetar)', magīster REW 5229, DiMa.

m a j s t r à l ū n, —**úna** 'jak majstro'. — Augmentativ pomoću nastavka —**o n e**.

m à n d r á c 'zagrađeno mjesto u luci'. Korčula id. Božava **mandrač**. — Mlet. **mandracio**, ARj, × μανδράκιον 'malo stado' ItDi 1, 261, REW 5291 a, DiMa.

m à n i l a 'nit, kojom se vežu udice za tunju'. — Talij. **manilla** 'nit s filipinskog otoka Manila' DiMa.

m à n k u o, —**ula** 'palac za vezivanje čela na brodu'. Korčula **mānkul**, — Talij. na Jadranu **māncolo** DiMa, **mancus** 'sakat' s deminutivnim nastavkom —**ulus** u metaforičnom značenju (upor. furl. **māncul** 'meno, manco') Term. 138.

m a r c à p ā n, —**ána** 'riba Labrus mixtus', Kosić 22 uz smokvica. Slične ribe: grozd, lumbrak, figa. — Mlet. **marzapān** 'vrsta slatkiša' ARj, 'luksusna kutija za slatkiše' u prenesenom značenju zbog crvene boje te ribe; ne nađoh drugdje taj naziv za ribu, arap. **mautabān** 'neki novac' Lokotsch 1452, REW 5440.

m à r e, **mārā** s. f. plur. 'lopatе na sidru', v. niže **pāte**. — Talij. **marra** ARj, DiMa, **marrā** 'pijuk' REW 5370.

m à r e t s. m. 'malo uzburkano more'. ARj. **mareta** s. f. Korčula **màrēta**, Božava **morēta**. — Talij. **maretta** s. f., **mare** s. n. s deminutivnim nastavkom —**etta**. Riječ je muškog roda i u nekim južnotalij. narječjima, na pr. napulj. **maretto**, kalabr. **marèttu**, Vidos 476.

m à š a j, **māšja** 'gvozdena petlja na kormilu, koja se natakne na femenu'. Korčula **māškul**. Božava **māsku**. — Lat. **masculus** 'muški', Zore, ARj; upor. mlet. **māscoli**, odakle u našem ostalom primorju **māškuli** ARj, Term. 138.

m à š j ū n, —**úna** 'muška gera'. — Lat. **masculus** s nastavkom —**o n e**.

m a t a f i j ū n i 'konopčići za skraćivanje jedra (trcarolat)'. Korčula id. — Talij. **matafioni** ARj, nejasna postanja DiMa.

m i j e r l a 'riba Labrus merula'. — Talij. **merla**, **mērūla** 'kos', REW 5534, 2, ARj **mijèrla**, s promjenom značenja kao i kod nas u čestom prijenosu imena suhozemnih životinja na ribe, na pr. u dubrovačkom govoru: golub, kokot, lastavica, mačka, miš, ovčica, pauk, tovar, violina, vrana; fr. mlet. **merlo** DEL.

m i n č ū n, —**úna** 'vrsta sardele *Engraulis encrasicolus*' ARj. U Rogoznici **iglénac**, jer je vitak i uži od obične sardele. Korčula **incūn**, —**úna**. — Lat. **aphye** REW 520, ZRPh 50, 522—3, upor. mlet. **inciò**.

m i s t i k 'vrsta jedrenjače'. — Sttalij., španj. **místico**, turs. **mistiğo**, arap. **misteh** DiMa, DEL, (REW 5765 a drukčije).

m ò r i c a 'šupalj kamen, koji se veže za skandaj od vrše'. Zore rib. 364. — Lat. **murice** 'oštar kamen greben' REW 5755, ZRPh 54, 208.

mòskēč, —**éča** 'vrsta školjke'. — Jamačno romanskog porijekla u vezi s **musca** 'muha', tal. **moscato** 's crnim mrljama' DEL.

mīnār- —**ára** 'mornar'. — Lat. **marinarius**, sttalij. **marinaro** ARj, Term. 26.

mùo, **múla** 'gat'. — Mlet., talij. **molo** ARj, **mole**s, bizan. **μῶλος** REW 5699a Nachtr. DiMa.

múra 'uže, kojim se veže donji kraj jedra'. Korčula id. Božava **mūra**. — Talij. **mura** DiMa bez etimologije (Jal, REW 5764 **mūrus** 'zid?').

mùrina 'riba Muraena helena'. Korčula id. **mòrina**. — Lat. **mūrena**, talij. **murena** ARj, REW 5745, **μύραινα** 'neka zmiya.

mùšja 'školjka *Mytilus barbatus*'. Zore, ARj **mùšlja**. Korčula **mùsula**. — Lat. **mūsula**, Slavia 10, upor. mlet **músolo**, talij. **múscolo**.

mùzgavac, —**āvca** 'mala hobotnica *Elidone moschata*' ARj. Korčula **muzgáč**, —**áca**. — Valjda **moschus**, **μόσχος** 'mlada životinja' prošireno hrv. nastavkom —**avac** ZRPh, 54, 461, Term. 56.

nakìca (t), —**ávat** 'napuniti (brod), vidi gore **krcat** s hrv. prefiksom **na-**, ARj.

nàrikla 'vrsta morskog puža' ARj. — Lat. **narītula** REW 5827, ZRPh 54, 425, **νηρίτης**, upor. jul. mlet **narídola**.

navèga (t) 'broditi'. — Talij. lat. **navigare** ARj.

nèv (j) ēra 'oluja'. Korčula id. Božava **nevēra**. — Mlet. **nevēra**, ARj, **nivāria** 'mečava' REW 5931, Term. 159, s dodanim —**j**— pod utjecajem od **vjera**.

obunàca (t) 'stišati se' (o moru). Zore, ARj. Božava **zbunacāt**. — Sttalij. i mlet. **abbonazzare**, DiMa, sa talijanskog prefiksa od **bònaca**, koje vidi gore.

oficō, —**ála** 'na kroku komad spletenog svilaca, oko koga se zametne glavica' (drugdje **pícao** ARj). — Mlet. **ofiziāl**, tal. **offiziale** 'oficir', **officiālis** 'koji se odnosi na službu', u ribarskoj terminologiji s prijenosom značenja na predmet, kojim se vrši radnja.

òliganj, —**gnja** 'lignja, *Sepia loligo*'. Korčula **lignja** s. f. Božava **ulígna**. — Lat. **lolligine** ARj, ZRPh 46, 406.

olignjāra 'naprava za ribanje na olignje'. — Nastavkom —**ara** prošireno **oliganj**; upor. nazive za mreže s istim sufiksom.

òrca (t) 'jedriti protiv vjetra'. ARj. u drugom značenju. — Talij. **orzare od orza** 'strana broda prema vjetru', nepoznata postanja.

òrhan 'riba *Seriola Dumerilii*', Kosić 39. ARj. U Splitu **gòf**. — Valjda od **ὄρφος** 'kijerna' Term. 51. Vidi gore **felun**.

ospènga (t) 'otrti dno čamca (spužvom)', vidi niže **spengat**, prošireno ovdje hrv. prefiksom **o-**.

òvrata 'ribe *Chrysophrys aurata*' ARj. — Lat. **aurāta** REW 789, ZRPh 50, 498.

pàg ar, pàgara, 'riba Pagrus vulgaris'. Korčula id. Božava **pàgar**. Sitalij. **pàgaro**, p a g ä r u s 'Meerbrassen', φάγρος ARj, REW 6453, Term. 47, DEI.

pàjet 'bokobran'. — Sitalij. **paglietto**, franc. **paillet**, p a l e a 'slama', DiMa.

pála (od vesla) 'široki dio vesla'. Korčula id. — Talij. **pala** ARj, DiMa, p ā l a 'lopata'.

palàstura 'vrsta duge školjke Pinna nigra' ARj. U srednjoj Dalmaciji **lòštura, ošcura**. — Romanskog porijekla, upor. mlet. **palòstrega, astùra** Term. 57, p ā l u s 'kolac' i o s t r e a 'kamenica' jer je duga i do 70 cm, ali može biti u vezi s hrv. **ljustura** 'ljuska' ZRPh 57, 473.

papàlīn, —ína 'mali širun'. — Talij., mlet. **papalina** 'vrsta jadranske sardele Clupea papalina', tako nazvana, kaže Boerio, jer se najviše lovi na obalama bivše papine države u (Romanji). S promjenom roda u izrazu **širun papalín**.

paràngō, —ála 'neka ribarska sprava' duga uzica s mnogo nani-zanih udica, ARj **parangao, palíngar**. Korčula **parangâl, —ála**, Božava **parangâr**. — Mlet. **parangalo**, πολυάγκιστρον ZRPh 54, 433, (DiMa, DEI talij. **palàngaro** od πάναγρον 'vrsta mreže').

pàrić 'malo veslo'. ARj. Korčula id. — Deminutiv × p a r i c ũ l u s od p a r, p a r i s 'par s mletačkim izgovorom nastavka —c (u) l u s > —cio (kao u **sić, mandrač**), jer jedan čovjek vozi s ta dva vesla, Term. 141.

pàsara 'vrsta plitkog čamca s ravnim dnom'. Korčula id. — Mlet. **pàssara** ARj, možda prema istoimenoj plosnatoj ribi DiMa, p a s s e r --eris 'neka plasnata riba' DEI.

pâte, pātā s. f. plur. 'krakovi na sidru', v. gore **màre**. — Talij. **patte**, franc. **pattes** DiMa, onomatopeja × p a t t a 'šapa' REW 6301, DEF.

pàtrūn, —úna 'zapovjednik (na ribanju), ARj. — Sitalij. **patrone** DiMa, p a t r ō n u s 'zaštitnik' upor. hrv. **parun** 'zapovjednik broda', mlet. **paròn** 'vlasnik broda' ARj.

pégula 'paklina'. Korčula id. — Talij., mlet. **pégola** ARj, p ĩ c u l a, deminutiv od p ĩ x, p ĩ c i s 'smola' REW 6483.

pegùlijera 'riba Tetromyzon marinus'. ARj **pegulera**. — Kao zmija duga 1 lakat, uhvati se za brod kao pegula i odatle joj naziv pomoću pridjevske nastavka —iera < — a r i a; talij. **pegoliera** ima druga značenja DiMa.

pèna, 1. 'riba kostelj Acenthias vulgaris' ARj. — Zbog vitkog tijela i duge šiljaste gubice nazvana mlet. **pena**, talij. **penna**, p ā n n a 'pero (talij. naziv ove ribe **spinarolo**).

pèna, 2. 'najgornji ugao trokutnog jedra'. — Kao i **pèna 1** i opet zbog oblika DiMa.

pendìvijēra 'bijela nit, kao struna, kojom se udica veže za ometac', ima i cijelih ometaca napravljenih od te strune. U Dubrov-

niku **pandivijerna**. — Uvezen industrijski proizvod, koji je mogao dobiti ime po zemlji svog porijekla: valjda *pānus de Iberia* »Ιβηρία) 'nit s Pirejskog poluotoka. Upor. francuske sinonime **crin d'Espagne**, **crin de Florence**, Deanović, Bull. Soc. Ling. Par. 39, 1938, 40—41.

pēndula 'duga uzica s jednom ili dvije udice i bijelom krpicom (nekoć s percem); lovi se potežući na mahove uzicu za čamcem'. Zore i ARj **pēndula**. Korčula **pēndula**. — Od *pānula* deminutiv od *pāna* 'pero' REW 6514, ZRPh 50, 525, Term. 69; upor. talij. **pānola**, mlet. **pānola** DiMa, odakle na ostalom primorju hrv. **pānula**, *pānus* 'konac' REW 6209 b.

penduliža(t) 'ribati pendulom'. Korčula id. — Denominalni glagol od **pendula** prošireno karakterističnim dubrovačkim nastavkom —**izati**, talij. —**eggiate**, mlet. —**ezar**, —**idiare**, — *ίζειν*; upor. na ostaloj našoj obali **panulat** od **pānula** ZRPh 50, 525, Term. 69.

pēstěj, —**éja** 'trp *Holothuria tubulosa*'. ARj. **pēstelj**, **pistelj**. Korčula **pistěj** i **pistěj**. — Lat. *pīstillum* 'tučak' REW 6537, s promjenom značenja zbog sličnosti oblika (mlet. **cazo de mar**, talij. **priapo marino**).

pešikān, —**āna** 'morski pas, *Squalus*'. Korčula **pišėkan**, **pišėkanja**, **kānja**. — Talij. **pescecane** ARj, *pīscis + canis* 'riba — pas'.

pījērka 'riba *Serranus scriba*'. ARj i **perka**. Korčula **pīrka**. Božava **perga**. — Lat. *pērcā*, talij. **perca** REW 6398, *πέρκη* ZRPh 50, 526.

podisa(t) 'podići'. — Prošireno **isat** hrv. prefiksom **pod**—.

pòdža(t), —**áva(t)** 'upravit brod nizvjetar'. Božava **pójat**. — Talij. **poggiare** od **poggia** od *podia* 'uže za jedro' od *πούς, ποδό* REW 6625, DiMa, VEI, DEI.

pòlanda 'palamida, *Pelamys sarda*' ARj. Korčula **palāmida**. — Grč. *πηλαμύς*, — *ύδος*, ZRPh 50, 526. ItDi 12, 196; upor mlet. **palamida**, DEI.

polàndāra 'mreža za polande, luce, trupače, manje trepe', ARj. — Nastavkom —**ara** < —**aria** prošireno **polanda**, kao i u bukvara, gavunara i sl. Term. 66; upor. talij. **palamítara** DiMa.

pòrat, **pòrta** 'luka'. Korčula id. Božava **pórat**. — Talij. **porto** ARj. *portus* 'ušće, luka'.

pòsta 'mjesto zgodno za ribanje'. ARj. **pošta**. — Talij. dij. **posta** DiMa, *posīta*, *pōnēre* 'postaviti'.

prikotūmba(t) 'prebaciti', vidi niže **tumbat** s hrv. prepozicijom **priko**—.

prīmula 'niti, kojima su vezane udice na dnu bulentina'. Korčula **prīmula**. — Zbog razlike u značenju teško je dovesti u vezu s talij. **prīmula** 'jaglac', *primulus* s deminutivom od *prīmus* 'prvi', t. j. prvi cvijet u proljeću. Drugdje ne nađim potvrde za talkvu

promjenu značenja te riječi. To bi se preneseno značenje dalo možda objasniti sličnošću tih niti, koje se šire iz bulentina kao i lišće i cvijeće jaglaca iz podanka.

prìsùrga(t) 'ponovo surgat'. — **Surgat** s hrv. prefiksom **pri**—. **pròva** 'pramac', ARj. Korčula i Božava id. — Mlet. **prova**, **p r ò r a**, **πρώρα** REW 6784.

prùdijēs, —**ésa** s. m. 'priveza broda za kraj', t. j. s druge strane od sidra ARj. — Od **τὰ πρυμνήσια** 'uže kojim se veže krma za obalu', Zore, s neobjašnjenom zamjenom **mn**, a s nastavkom —**ese** < —**ensis** ZRPh 57, 472, Term. 122, ili vjerojatnije od talij. **prodese** od **proda**, **p r ò r a**, **πρώρα** 'pramac', DiMa, DEI.

pùlenat, **pùlènta** 'zapadni vjetar'. ARj. Korčula id. — Talij. **ponente**, particip **ponens**, —**entis** od **pōnēre** 'zapadati (o suncu)', **pōnente** (**sòlem**).

pùrtela 'otvor na škafu'. ARj. Korčula id. Božava **purtè** m. — Mlet. **portela** deminutiv od **porta**, **pòrta** 'vrata'.

ràdža 'raža, Raja clavata'. ARj. Korčula **raža**. Božava **raža**. — Lat. **raja** REW 7016, ZRPh 50, 526, upor. mlet., talij. **razza**.

ràgān, —**āna** 'vihor'. — Mlet. **ragàn**, talij. **uřagano**, španj. **huracán**, amerik. **Hurakan** REW 4242, DiMa.

ràgēnte, **rāgenātā** s. f. plur. 'komadi tunje, kojima se skupe olova, kad se zatvori rečijak', ima ih oko deset. ARj. — Lat. **regente** 'koji ravna' particip od **regere** ZRPh 54, 205, 215, Term. 65—6; pridjev poimeničen u ženskom rodu, jer se upotrebljavao uz imenice kao **funicula**, **×funicella**, **chorda** i sl.

rānda 'vrsta jedra u obliku trapeza'. ARj. Božava **rānda**. — Talij. **randa**, germ. **randa** 'rub' REW 7042, upor. njem. **Rand** 'id', (DiMa drukčije), Term. 143, VEI.

rāzma 'na brodu gornji skrajnji rub boka'. ARj. Korčula **rāsma**. — Talij. **rasma** 'id.' samo na Jadranu, nepoznata etimologija, DiMa. Valjda romanskog porijekla.

rebatajica 'odraz valova na obali'. ARj. **rebatajic** m. Korčula **rebatājica**. — Od mlet. **rebāter** 'odbijati' pomoću hrv. nastavka —**ajica**, kao u **mlakajica**, **fuškajica** Term. 159. Drugdje na primorju **rebatājica**, koje je na Lopudu pod utjecajem mlet. **rebaltār** 'prevaliti' dobilo gornji oblik s umetnutim **l**.

rečijāk, —**āka** 'vrsta mreže' ARj. — Lat. **retiāculum** od **retis** i **jaculum** 'mreža za bacanje' Dalm. II, 433, REW 7257, ZRPh 48, 405 i d., Term. 34.

rēfuō, —**ula** 'udarac vjetra'. Arj. **rēful**. Božava **rēfu**. — Mlet. **rèfòlo**, Term. 160, onomatopeja, DiMa, VEI.

rigānio, **rigānjela** (**rigañela**) 'konop na rubu mreže'. Zore rib. ARj. — Stmlet. **rigano** 'uže', nepoznata postanja DiMa; hipoteze Jala

nijesu prihvatljive. Vjerojatno istog porijekla kao i sinonim dubrov. **argànio**, **argànjela**, upor. talij. **arganello** 'grua dell'ancora' ArRo 21, 275, Vidos 209—14, DEI.

rìsa 'morska životinja poput kratke zmijice na zglobove, ima na sebi dlačice koje opale'. — Možda romanskog porijekla.

rìva 'obala'. ARj. Božava **rīva**. — Talij. **riva**, **rīpa**.

rômb riba 'veliki list Rhombus maximus' Kosić 13, ARj. Term. 53 **rumb**. Božava **rūnbac**. — Talij. **rombo**, **r h o m b u s**, **ρόμβος** 'zvrk' REW 7291, 2.

rompa 'rupa (u mreži). — Deverbalna imenica od **iz—rompat** (vidi gore) i valjda pod utjecajem od hrv. **rūpa** (ali na Lopudu se za **rupa** kaže **buža**).

ròntō, —**ála** 'uzburkano more od levanta'. — Jamačno romanskog porijekla s nastavkom —**ale** kao u **fortùnō**, **mājstrō**, ili u vezi sa **× r o t ũ l ā r e** 'valjati' REW 7396.

rontàlina 'jak ronto'. — **Ronto** s hrv. augmentativnim nastavkom —**ina**.

sāk uz **vrěća** od **mreže** 'dno od mreže potegače'. Korčula **saka**. — Talij. **sacco**, **saccus**, **σάκκος**.

sàlāta 'vrsta morske trave'. Korčula id. — Mlet. **salata** opći naziv, a ovdje s prijenosom značenja zbog sličnosti, particip od **salare** 'soliti'.

sàlpa(t), —**áva(t)** 'izvlačiti iz mora (sidro, mrežu)'. Mlet. Korčula id. — Talij. **salpare** nejasna porijekla. možda sttal. **serpe** 'dio pramca, gdje je sidro', DiMa, VEI, ili bolje od poznolat. **× e x h a r p a r e** 'dignuti (sidro)' DEI.

sānsa 'ispolac' za izbacivanje mora iz čamca. Korčula **šěšula**. — Nejasna postanja, upor. sicil. **sàssola**, južnofranc. **sasso** ZRPh 54, 489—90, ItDi 12, 200—2, s umetnutim **n** Term. 120—1.

sàrak, **sārga**, plur. **sārgi**, **sàrāgā** 'riba Sargus' Kosić 35. Korčula **sārag**, **sārga**. Božava **sērag**. — Lat. **s a r g u s** REW 7605, ZRPh 50, 526, 54, 201, **σάργος**, upor. sicil. **saracu**, talij. **sargo**.

sàrcēj, —**éja** 'mali sarak'. — **Sarak** s hrv. nastavkom —**elj** kao u **crnej**.

sardèlina 'mala srdela'. — Mlet. **sardelina**, **s a r d a**.

sardènāra 'mreža za lov sredela'. Božava **sardelāra**. — Talij. **sardellara** sa zamjenom **l u n**, kao i na Mletu (ZNŽO 29, I, 208).

sàrdūn, —**ūna** 1. 'riba slična srdeli Alosa finta' Kosić 17. Božava **šarūn**. — Mlet. **sardōn** 'minčun', **s a r d a** s nastavkom —**one**.

sàrdūn, —**ūna** 2. 'dio mreže polandare na dnu, uz olova'. Korčula **sardūn**, —**ūna**. — Grč. — lat. **s a r d o n**, —**ōne** 'obere Einfassung eines Jagdnetzes', upor. južnofranc. **sardun** 'Netzstreifen am Fischnetz' REW 7604 a.

sardūncīn, —**ina** 'dio mreže polandare na vrhu, ispod plutā'. Korčula id. — **Sardun** 2. proširen talij. deminutivnim nastavkom —**zino**.

sârtije 'pripone, užeta na jarbolu'. Božava. — Talij. **sartie** od ἐξάρτια 'užeta' REW 2940, Term. 143, DiMa, VEI.

sêka 'greben'. Božava **sika**. — Talij. **secca**, **siccus** 'suh'.

senjâlica i vladika senjâlica 'vrsta ribe vladika Julis'. — Talij. **segnale** 'znak' prošireno hrv. nastavkom **ica** prema nazivu slične ribe **vladika uljarica**, valjda zbog raznobojnih pruga (znakova) na sebi.

sfòrcin, — **ina** 1. 'vrsta tankog, jakog konopčića, 2. 'vrsta bulentina za noćno ribanje'. Korčula **sforcin**, — **ina**. — Talij. **sforzino**, nepoznata postanja DiMa (Tommaso, »cordicella che può far gran sforzo«), ili u vezi s tilij. **sverzino** 'špag za šibe' od **oferzare**, DEI; vidi gore **fijersa**.

siglār, — **āra** 'barka koja pri ribanju na svijecu obilazi postu i obavješćuje patruna'. — Lat. **signāle** 'znak' s promjenom **gn** u **gl** i nastavka **—ale** u **—ariu** ZRPh 54, 431.

sipa 'riba Sepia officinalis'. Zore rib. 342. Korčula id. — Lat. **sēpia**, σηπία, s promjenom **pi** > **ip** ZRPh 50, 526, upor. mlet. **sepa**, talij. **seppia**.

skāca 'komad drva na dnu broda' na kojem stoji jarbol'. Korčula id. — Mlet. **scazza**, talij. **scassa**, nejasna postanja DiMa, DEI.

skāndaj 'sprava za mjerenje dubine mora', na uže privezan kamen i sl. Mljet. Korčula **skāndāj**, — **āja**. — Talij. **scandaglio**, **scandalium**, × **scandaculum** REW 7649 a, DiMa, VEI.

skāndaja (t) 'mjeriti dubinu mora skandajem'. — Talij. **scandagliare**.

sklāc 'riba Rhina squatina' Kosić 7, Zore **sklāc**, **sklāt**. Božava **sklāt**. — Deminutiv × **squatulus** od **squatulus** ZRPh 50, 526, REW 8204.

skontrādūra 'nenadana promjena vjetra', zapravo sudar dviju oluja. Korčula **škontrādūra**. — Mlet. **scontradura**, DiMa, talij. **scontrare** 'sresti', **scontrata** 'susret, sukob', **ex + contra**; vidi iduću riječ.

skōntra (t), — **áva(t)** »pri krpjenju mreže, kad je manja rompa, skontra se iglicom«, t. j. sastavi se stari konac s novim. Korčula **škōntrat**. — Talij. **scontrare** 'sresti'.

skūpio, **skūpjela** 'greben (zimi obično pod vodom)'. Također ime dvaju školjica u Vali od Šunja. — Lat. **scopellus**, σκόπελος 'greben' Rom. 57, 465—71, Slaven. 240; vidi niže **škoj**.

smūdūt 'riba lubin' brancin Labrax lupus' Kosić 48. Korčula **lubin**, — **ina**. — Možda romanskog porijekla.

sōpa 'riba Box salpa'. Zore **sōpa**. Korčula **sālpa** i **sāpa**. Božava **sāpa**. — Lat. **salpa** ZRPh 50, 526.

sòtaer 'ronilac'. Korčula id. i **sototajer**. — Talij. **sottaiero**, mlet. **sotàgere**, DiMa.

sòvrnja, 'balast u brodu da bude stabilan'. Korčula **sāvūra**. — Lat. **sabūrra**, Skok ArRo 14, 395, REW 7487, DiMa, VEI.

spēngā 'spužva'. Korčula **spūga**. — Lat. × *spongā*, σπογγία, ukršteno sa × *ex* — *pingere*, u dubrov. **(o)spengat** 'otrti' Dalm., Maver 765, Term. 59.

spēngā(t) 'otrti spužvom ili krpom (dno od barke)'. — Lat. × *ex* — *pingere*; upor. sttalij. **spegnere** 'zbrisati' Term. 59, dubrov. **pengati** 'slikati' + **(o)spugati** Maver 765 (ali u dubrov. nema **spuga**).

spēsa mřēža 'gusta mreža, koja ima mala oka, na pr. bukvara. — Talij. **spesso** 'gust', *spissus*; upor. niže **ščara mreža**.

spic 'riba *Charax puntazzo*, Zore rib. 340, Kosić 35. Korčula **pic**. — Kao i tršč. **spizo** od onomatopejske osnove germ. *pits* — 'vršak' REW 6545, Term. 47.

sřđela 'sardela, *Clupea sardina*'. Kosić 17. Korčula **sardela**. Božava **sardĕla**. — Talij. **sardella**, *sarda*, *sardus* 'sardinski'.

stĕntina 'najdonji dio stive'. Božava **sentina**. — Iskrivljen izgovor talij. **sentina**, *sentina* DiMa.

stiva 'srednji dio broda za smještanje tovara'. Korčula id. Božava **štiva**. — Talij. **stiva**, vidi iduću riječ.

stiva(t), — **ávat** 'slagati (u brod)'. Korčula id. Talij. **stivare** od *stipare* 'nagomilati' REW 8263, DiMa.

stupa 'kućine'. — Talij. **stoppa**, *stüppa*.

surgā(t), — **ávat** 'baciti sidro'. — Lat. *sürgere* 'dizati se', upor. sličnu promjenu značenja u katal. **sorgir**, **surgir** 'baciti sidro', odakle franc., španj., portug. **sugir** 'id.' ZRPh 54, 203. REW 8475, Term. 80, DEI Jal daje podatke o ovom sematičkom razvoju od davnine preko značenja 'sortir de, s'élever sur la mer' za brod, koji iz pućine ulazi u luku, 'surgir vers la terre, surgir au port' ući u luku i usidriti se'.

šabaka 'vrsta mreže i ribarskog broda'. Korčula **šabakūn**, — **ūna** 'vrsta mreže'. — Upor. kalabr. **šabbaka**, talij. **sciabica**, arap. **šabaka** 'mreža' Lokotsch 1737, REW 7476 a, ZRPh 54, 194, 493, DiMa.

šāšūrka 'vrsta školjke'. — Možda romanskog porijekla.

šija(t) 'koćiti veslom'. — Talij. **sciare** DiMa, možda onomatopeja VEI.

ščàra mřēža 'rijetka mreža', t. j. koja ima velika oka. — Mlet. **ciaro** 'rijedak', *clarus*, **ščarir** 'razrijediti'; upor. gore **spesa mreža**.

šijūn, — **ūna** 'vijavica'. Korčula i Božava **šijūn**, — **ūna**. — Talij. **scione**, mlet. **siōn**, *siphon*, — *ōne*, σίφων REW 7950 a, DiMa.

šilok, — **ōka** 'jugoistočni vjetar'. — Sttalij. **scilocco**, **silocco**, arap. **šurūk** 'južni vjetar' REW 8478 a, DiMa.

šilòket 'slab šilok'. Korčula **šiloko** n. — **šilok** prošireno deminutivnim talij. nastavkom — **etto**.

šilòčina 'jak šilok'. — **šilok** prošireno hrv. augmentativnim nastavkom — **ina**.

širūn, — **ūna** 'ribica' 'šnjur, *Trachurus trachurus*', Kosić 39. Korčula **šnjūr**, — **ūra**. — Valjda **saurus** 'Markele', σαυρος, s nastavkom — *ōne*, upor. katal. **surell** 'šnjur' REW 7627, 8357, ZRPh 54, 464.

škãf, 'pokriv pramca (na nekim karkama)'. Korčula id. Božava **škãfa** f. — Mlet. talij. **scafo** 'trup broda' i druga značenja, s c a p h u s, σκάφος 'kilj' REW 7655, DiMa.

škãlãmãrã 'škarmađura, komad drva oko škarma, na kome leži veslo pri veslanju'. Korčula **škermađura**. — Talij. **scalmiera** sa svarabhakskim a u grupi —**lm**— (v. sarak) i s promijenjenim nastavkom.

škãrfãn 'krenut, pokvaren (o ribi, koja nije svježa) »Škarfana hobotnica«. — Možda sttalij. **scalfato** od **scalzare** 'ugrijati', × e x c a l e f a c e r e REW 1507.

škãr i škvër, —**ãra** 'brodogradilište'. Korčula **škvãr**, —**ãra** i **škvër**, —**ãra**. Božava **škvër**. — Mlet. **squero**, e s c h a r i u m, εσχάριον, upor. kalabr. **scãriu**, sicil. **scãru** REW 2915 b, DiMa, ItDi 10, 214; 13, 154, ArNSpr 168, 320.

škãrã m, škãrma 1. 'palac, za koji je pomoću štropa vezano veslo' i 2. 'riba Sphyræna vulgaris' Kosić 30. Korčula **škeran, škërma** i **škãran, škãrma**. Božava **škeran**. — Sttalij. **scarmo**, mlet. **schermo**, s c a l m u s, σκαλμός REW 7640, DiMa. Riba je zbog sličnosti svog okruglog oblika nazvana po tom predmetu.

škõj, **škõja** 'pusti otočić'. Korčula **škõj**, —**õja**. Božava **škõlj**. — Stmlet. × **scol'o**, mlet. **scogio**, s c õ p (ú) l u s Rom. 57, 472—77 ili od talij. **scoglio** < genov. **scõggiu** REW 7738, 2, Vidos 364—9; upor. gore **skupio**.

škõj i c, —**ica** deminutiv od **škoj** pomoću hrv. nastavka —**ic**.

škõjã k, škõjka 'školjka Arca barbata', drugdje na primorju **mušul** ARj. Korčula **mušula**. — **Škoj** prošireno nastavkom —**ãk**, a došla je to ime, jer sliči grebenu i površina joj je obrasla mahovinom.

škõtã 'uže kojim se ravna jedro'. Korčula i Božava id. — Talij. **scotta**, nizozem. **schoote** REW 7707.

škìp i nã 'riba Scorpaena scrofa' Kosić 34. Korčula **škrpìn** m. i **škrpina**. Božava **skarpina**. — Lat. **scorpaena**. Zore, REW 7740, σκορπίος 'skorpion', upor. mlet. **scarpèna**. Dalm. II, 301. ZRPh 50, 527.

škrpũn, —**ũna** 'riba Scorpaena porcus', Kosić 34. Božava **skarpun**. — **Škrpina** s izmijenjenim nastavkom —**one** u pejorativnom značenju, jer je to mala riba i nije ukusna kao škrpina, upor. gore **sardun**.

špãrã m, špãrma 'riba Sargus anularis', Kosić 35 **spar**. Korčula **špãr**, Božava **špãr**. — Talij. **spato**, s p a r u s REW 8124, prošireno nastavkom —**ã m**.

štrõp, štrõpa 'uže, kojim se veslo veže za škaram'. Korčula id. — Talij. **stropo**, stropus 'remen za veslo' REW 8321.

tãb i n jã 'riba Phycis mediterranea' Kosić 13, Šoljan 'Motella communis'. »Tabinja je žena od gruja«. Vuk i Iveković-Broz **tãbinja**, Zore rib. 338. — Vjerojatno romanskog porijekla (talij. **pesce fico**, Lorini).

tà r ā n t a 1. 'vrsta gušterice *Platydictilus muralis*' i 2. 'riba pauk *Trachinus*' Kosić 33, (talij. **pesce ragno**). Korčula **taràntela** samo 'gušterica'. — Po imenu grada **Tàranto** REW 8569; talij. **pesce taràntola**, nizz. **taranto** druga riba. Po boji riba sliči tom gušteru, i njene su bodljike otrovne kao što je otrovan — ali samo po vjerovanju — i ujed iste životinje.

t i m ū n, — **úna** 'kormilo'. Korčula i Božava **timùn**, — **úna**. — Mlet. **tìmon**, **t e m o**, — **ò n e** 'rudo' REW 8625, DiMa.

t i m u n i ž a (t) 'kormaniti'. — Talij. **timoneggiare** denominalni glagol od **timone**.

t ò n o t m. 'vrsta mreže stajačice za jastoge', ima velika oka. Zore rib. 362. Drugdje kod nas **tònočaf**. — Vjerojatno romanskog porijekla, a ne u vezi s hrv. **tonuti** niti sa **tonno** 'tunj', koji se riba drugom vrstom mreže, **tùnerom**. U Vetranovića: mreža širokih oka za more i za kopno, na pr. za zečeve.

t ò t a n j, **tòtnja** 'veliki oliganj'. — Talij. **tòtano**, **t e u t h i s**, **τευθίς** REW 8692.

t r à b a k u l a 'vrsta jedrenjače' na Jadranu. Korčula id. Božava **trabaku** m. — Mlet. **trabàcolo**, nepoznata postanja (Vidos 591—2 od *trabiculum* 'arnese composto di stecche di legno curvate in forma di cupoletta').

t r à g a j, **tràgja** 'riba modrulj *Moena vulgaris*' Kosić 44, Zore rib. 338 **tragalj**, (mlet. **mènola s' ciava**). Korčula id. i **tràgal**, — **gla**. — Lat. \times *tragulus*, deminutiv od *τράγος* 'un petit poisson de mer Boisacq, upor. *τράχουπος* 'Rauschwanz', talij. **tracuro** 'širun' ZRPh 50, 527; 54, 491.

t r à g j i c a 'ženska traglja' s hrv. nastavkom — **ica**.

t r à j i n a 'debeli sforcin za tunje za veću ribu i za parangal'. Na Mljetu **tragina** ZNŽO 29, I, 212. Korčula **traina**. — Valjda u vezi s \times *tragina* 'vrsta mreže', \times *traginare* 'potezati' REW 8836—7 (a ne s tršč. **tràina** 'accordellato, lega' i mlet. **tràina** 'uno degli andari del cavallo' zbog razlike u naglasku i značenju).

t r à k t a 'vrsta mreže potegače'. Korčula **trajta**. Božava **tràta**. — Lat. *tracta* od *trahère* 'vući' Zore, REW 8841, ZRPh 54, 424.

t r a m ū n t ā n a 'sjeverni vjetar'. Korčula id. Božava **tramuntana**. — Talij. **tramontana**, **transmontanus** (**ventus**).

t r c à r u o, — **úla** 'dio jedra, koji se skraćuje, kad je preveć jak vjetar'. — Mlet. **terzariòl**, talij. **terzaròlo**, *tertiarius* 'treći', t. j. 'treće, manje jedro' ili 'trećina jedra' DiMa.

t r c a r ò l a (t), — **ávat** 'uhitit jednu ili dvije ruke trcarula'. Korčula **tercaròl**, — **òla**. Božava **tercarò**. — Talij. **terzarolare**, denominalni glagol.

t r è s a 'svaka od poprečnih dasaka, na kojima leže madiri od škafa'. Zore Rad 170, 226. Korčula id. — Mlet. **tresso** 'poprečna daska', **tressa** 'madiere con un altro aggiunto nella stessa linea', **t r a n s v è r s u s** 'poprečan' REW 8860, DiMa.

trèsa (t), —**ávat** 'staviti poprijeko'. »Brod je trèsan«. — Od mlet. **tresso** poprijeko jul. mlet. **méti per tresso** 'staviti poprijeko'.

trígja uz **barbun** (v. gore) 'trlja'. Zore rib. 338 **trigla**, **trlja**. Kosić 37. — Grč. τρίγλα, upor. južnotalij. **triggya**, talij. **triglia** REW 8902, Term. 46.

tùmba (t), —**ávat** 'prebaciti (jedro na drugu stranu broda)'. — Talij. **tombare**, franc. **tomber** Jal, DiMa, onomatopeja **tùmb** REW 8975 (DEF franc. ×**tûmon**).

tùnja uz **ometac** 'duga nit za ribanje udicom'. Korčula id. — Mlet. **tozna**, ἀπετόνια ZRPh 25, 501.

ukanjóši (t) vidi gore **kanjošit**.

ùkjata 'riba Oblata melanura, ušata'. Zore rib. 340, Kosić 35 **ukljata**, Korčula **ušata**, Božava **ušata**. — Lat. **oculata** 'Sparus melanurus', upor. sicil. **ukkyata** REW 6037 a, Term. 48.

ukrcáva (t) vidi gore **krcať**, **nakrcat** s hrv. prefiksom **u**—.

vála 'zaliv, zaton, uvala'. Korčula id. — Mlet. **vale**, **vallis** 'dolina' REW 9134, DiMa.

vâši s. m. plur. 'usporedne grede, potpornji na ležaju broda na škveru', Zore. Korčula **vâži**. — Talij. **vasi**, **vasum** 'sud'.

vêrdžine s. f. plur. 'daske u elipsi na unutrašnjem dnu broda'. Korčula **vêrdine** (?). — Mlet. **vêrzene** 'id.' talij. **vêrgine** 'blok', **vîrgīne** 'djevica' s neobjašnjenim prijelazom značenja DiMa, Term. 139.

vôga 'neka alga', Vetranović **vaoga**. — Lat. **alga**, Zore, ZRPh 54, 201.

vînúť 'skuša, Scomebr scomber' Kostić 43. Korčula id. — Valjda romanskog porijekla.

zafica (t) 'zavrnuti ofico za uzu kojom se isteže mreža na kraj'. — Denominalni glagol od **ofico** s hrv. prefiksom **za**—.

zogùlīn, —**ina** 'naprava od rama, na koju su privezane na dnu sforcina niti s udicama, i koja se može okretati'. — Mlet. **zogolín** deminutiv od **zogo** 'igra', **jõcus**.

žálo n. i žô, **žála** 'pjeskovita morska obala'. Na zapadnom kraju otoka zabilježena je vala **Žal**. — Vidi gore **igalo** istog porijekla, ali drugim putem, preko ×(e) **gialu** ZRPh 50, 524.

žálovac, —**vca** 'zaobljen kamen na žalu'. — Prošireno **žalo**.

Glagoli u gornjem popisu riječi imaju i svoje deverbale imenice napravljene od oblika trajnog glagolskog vida, proširenog našim umetkom —**va**— **abrumávānje**, **armávānje**, **inčétávānje**, **ineškávānje**, **inkáštrávānje**, **ísávānje**, **kalafatávānje**, **kalávānje**, **kalumávānje**, **katramávānje**, **kostávānje**, **mainávānje**, **nakrcávānje**, **podžávānje**, **salpávānje**, **skontrávānje**, **stívānje**, **surgávānje**, **trcarolavānje**, **tresávānje**, **tumbávānje**. Po trajnoj radnji, koju označuju, neki su romanski glagoli

imperfektivni i bez umetka —va—, tako da i oni imaju deverbalne imenice: **búcanje, dokèsanje, komàndanje, kfcanje, kùrenje, lavùranje, navèganje, òrcanje, šìjanje.** Neki su sačuvali mletačko prošnje —izare (od — i d i ā r e, — (ζω) > —ižat za oznaku trajanja radnje, i tako su napravljene i imenice **armizànje, pendulizànje, tímunižanje.** Od glagola pak s prefiksima, koji nemaju trajnog vida, ne prave se deverbalne imenice: **intòjat, izròmpat, obunàcat, ospèngat, podisat, prikotùmbat, prisùrgat.**

POSLOVICE I IZRAZI

Dodajem ovo filklorne građe u vezi s morem, koju sam skupio na mjestu. Da se vidi, koliko je stara, usporedio sam je s dubrovačkom građom zabilježenom na kraju 18. vijeka u izdanju Đura Daničića (**Poslovice**, 1871). Donosim i neke odgovarajuće potvrde iz drugih mjesta na našem primorju prema navedenom priložu »O ribanju« od Luka Zore. Dodane su i neke talijanske paralele, ma da one ne moraju uvijek biti izvor našima, jer je moguća poligeneza i tog narodnog blaga, koje je plod iskustva i fantazije primoraca.

Ako gaće ne skvasi, ribe ne uhiti. Daničić.

Bacat dinare u more. Daničić.

Boja je glava od barbuna nego rep od širuna.

Boje je bit kuda od smuduta negli glava od gere. Daničić: Bolje . . .

Bura govori: kad jedrim ja, ne jedri ti.

Crepje more ožicom. Daničić: Creplje . . .

Crjen kako rak. Rosso come gambero (Giusti).

Crjen kako škrpina.

Dabogda se (ja) utopio; t. j. ako nije istina što govorim. Isto i u Cavtatu, Zore rib. 349.

Dlaka od p . . . jača je od gumine. Più tira un pel de m . . . che cento gomene (mletački).

Doć na plitku vodu. Daničić. Trovarsi in acque basse (Petrocchi).

Doć na tanke vode. Daničić.

Drži jeguju za rep. Daničić: Drži jegulju . . . Tener l'anguilla per la coda (Petrocchi).

Haje vrana za brodara. Daničić.

Hotio bi riba bez drače. Daničić. Ktjet ribu . . . Aver il pesce senza le lisce (Petrocchi).

Hvali more, drš' se kraja. Daničić. Loda il mare, a tienti alla terra (Giusti).

Ide naprijed kako rak. Isto i u Cavtatu, Zore rib. 349. Fa come i gamberi (Giusti).

Ide na sva jedra. Daničić, A piene vele (Tommaseo).

Ima glavu kako bežmek.

I vjetar s kraja laže; t. j. s kopna.

Izgubi tramuntanu; t. j. mir, kriterij. Daničić. Perder la tramontana (Petrocchi).

Izmiče kako jeguja. Daničić: . . . jegulja. Ti guizza di mano come un' anguilla (Petrocchi).

Kačicom more mjeri'. Daničić: Krinčicom . . .

Kako kapja u moru. Una gócciola al mare (Petrocchi).

Kako piša' u more. Esser come pisciare in mare (Petrocchi).

Ko spi, ribe ne hita. Daničić. Isto i na Lastovu, Zore rib. 346. Chi dorme non piglia pesci (Giusti).

Kruh pomorca ima sedam kora. Upor. Il pane degli altri ha sette croste (Giusti).

Levante, levante, svak se tuži na te.

Lupa slijepac lupare. Daničić.

Mare, čuvaj se trećaka; t. j. velikoga vala, u prenesenom smislu.

More me radovalo; t. j. ako nije istina što govorim. Isto i u Cavtatu, Zore rib. 349.

Ne će mace gera. Isto i u Cavtatu, Zore 347.

Nekomu pluta i olovo, a nekome ne će ni pluto. Daničić: Njekomu pluta tonu, a njekomu olova pliju.

Vuk: Nekome pluto tone, a nekome olovo pluta.

Ne skvasi zadnjicu, ne uhití ribicu. Daničić.

Nije moru vjerova'.

Nije ribe bez drače. Daničić. Upor. Ogni pesce ha la sua lisca (Petrocchi).

Oganj, žena i more, ne znaš što je gore. Daničić.

Pođi ti lupare lupa'. Daničić.

Poručila pijerka lombraku,

Da ne ide po mraku

Jer će bacit udicu

I izgubit guzicu. Upor. varijante u Vranjicu i Cavtatu, Zore rib. 348.

Prilijepio mi se kako lupar. Daničić: Pritisnuo se kako priljepak.

Probi' mrežu. Daničić.

Pun je riječi kako sopa govana. Isto i u Cavtatu, Zore rib. 349.

Ravno more, mrzim na te,

Jer moj dragi otiđe niza te;

Ja se za njim jabukama bacam,

A on za mnom ni kamenom ne će.

Skupi' jedra. Daničić. Raccogliere una vela, starotalijanski, DiMa.

Stara klada kad se užeže, sve je more ugasi' ne može. Daničić.

Stat u vodi do grla. Daničić.

Stavi prs u more i krenuo si vas svijet.

Svaki se brod vaja. Daničić: . . . valja.

Sve mu ide u krmu. Tutte gli vanno in poppa (Giusti).

Sveti Luka u arbule lupa. Daničić.

S vjetrom u krmu. Daničić: Vjetar ti u krmu. Col vento in poppa.

Tada ni more nije slano. Daničić.

Treptiš kako riba na ostima. Daničić.

Učiš ribu plivat. Daničić. Insegnar nuotare ai pesci (Petrocchi).

U fortuni i govno uz jabuku pliva. Daničić: . . . plije.

U maloj ribi nije drače. Daničić.

Upast u mrežu. Daničić. Cader nella rete (Petrocchi).
 U portu se razbit. Daničić. Naufragare in porto (Petrocchi).
 Uzavrio kò more. Daničić. Upor. S' agita come mare in gran burrasca (Petrocchi).
 Velika riba ije malu. Daničić: Riba velika ije ribu malu. Zore rib. 347: Riba velika ije malu. I pesci grossi mangiano quei piccini (Giusti).
 Vidi se da je navegō s Grcima.
 Zbijeni kako srdele. Stare stretti come le sardine (Giusti).
 Zdrav kako riba. Daničić. Sano come un pesce (Giusti, Boerio).
 S glave riba smrdi. Daničić. Zore rib. 347. Il pesce puzza dal capo (Giusti).

Koga zanima rasprostranjenost tih poslovice i izraza takoder i u drugim jezicima može konzultirati na pr. ova djela: A. Arthaber, **Dizionario comparato di proverbi e modi proverbiali** (Milano 1929), O. J. Tallgen Tuulio, »Locutions figurées calquées et non calquées« u **Mémoires de la Société néo-philologique de Helsingfors** (vol. IX, 1932), W. Gottschalk, **Die bildhaften Sprichwörter der Romanen** (I-III, Heidelberg 1935—38).

Kratice

- AGI — Archivio glottologico italiano.
 ARj — Rječnik hrv. ili srp. jezika, Jugosl. akademija, I—XV, 1880—1955.
 Arnaldi — Latinitatis Italicae Medii Aevi Lexicon, Archivum Latinitatis Medii Aevi, X—XXI, Bruxelles 1936—51.
 ArRo — Archivum romanicum.
 Boisacq — Dictionnaire étymologique de la langue grecque, Heidelberg 1938³.
 Boerio — Dizionario del dialetto veneziano, 3a ediz., Venezia 1867.
 Božava — A. Cronia, »Elementi latino-italiani nel lessico di un dialetto čakavo«, L'Italia Dialettale, VI, Pisa 1930.
 Dalm. — M. Bartoli, Das Dalmatische, I—II, Wien 1906.
 Daničić — Poslovice, Zagreb 1871.
 Deanović — »Concordanze nella terminologia marinara del Mediterraneo«, ArRo XXI, 1937.
 DEF — Bloch et Wertburg, Dictionnaire étymologique de la langue française, Paris 1950².
 DEI — Battisti e Alessio, Dizionario etimologico italiano, I—IV, Firenze 1950—54.
 DEL — Ernout et Meillet, Dictionnaire étymologique de la langue latine, Paris 1951³.
 DiMa — Dizionario di Marina medioevle e moderna, Roma 1937.
 DiTrCa — G. Rohlfs, Dizionario delle Tre Calabrie, I—III, Halle 1932—39.
 FEW — W. Wartburg, Französisches etymologisches Wörterbuch, I—V, 1928—51.
 GlLaEm — P. Sella, Glossario latino emiliano, Città del Vaticano 1937.
 Giusti — Raccolta di proverbi toscani, Firenze 1926⁹.
 GLait — Sella, Glossario latino italiano, del Città del Vaticano 1944.
 ItDi — L'Italia Dialettale.

- Ive — I dialetti ladino-veneti dell'Istria, Strasburgo 1900.
- Jal — Glossaire nautique, Paris 1848.
- Korčula — V. Vinja, Romanski elementi u govorima i toponimastici otoka Korčule, disertacija, Zagreb 1951, rukopis.
- Kosić — Ribe dubrovačke, Rad 155, Zagreb 1903.
- Kosovitz — Dizionario del dialetto triestino, Trieste 1889.
- Lckotsch — Etymologisches Wörterbuch der europäischen Wörter orientalischen Ursprungs, Heidelberg 1927.
- Lorini — Ribanje i ribarske sprave. Beč 1903.
- Maver — »Intorno alla penetrazione del lessico italiano nel serbo-croato«, Atti dell'Istituto Veneto 1924—25.
- Mljet — T. M. Macan, »Ribarsko oruđe, Blato na Mljetu«, ZNŽO 29, I, 1933.
- Petrocchi — Novo dizionario della lingua italiana, I—II, Milano 1909.
- Porena — Il nuovo Porena, Vocabolario friulano, Udine 1935.
- REW — W. Meyer-Lübke, Romanisches etymologisches Wörterbuch Heidelberg 1935³.
- Rosman — Vocabolario Veneto Giuliano, Roma 1922.
- SEW — E. Berneker, Slavisches etymologisches Wörterbuch, I, Heiderberg 1908—13.
- Slav. — P. Skok, Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima, I—II, Zagreb 1950.
- Soljan — Ribe Jadrana, Zagreb 1948.
- Štrekelj — Zur slavischen Lehnwörterkunde, Wien 1904.
- Term. — P. Skok, Naša pomorska i ribarska terminologija, Split 1933.
- Tommaseo — Tommaseo e Bellini, Dizionario della lingua italiana, I—VI, Torino 1929.
- Valkhoff — Les mots françaises d'origines néerlandaise, Amersfoort 1931.
- VEI — A. Prati, Vocabolario etimologico italiano, Milano 1951.
- Vidos — Storia delle parole marinaresche italiane passate in francese, Firenze 1939.
- Voc. Acc. — Vocabolario della lingua italiana, Accademia d'Italia, I, Milano 1941.
- Vuk — Vuk Stef. Karadžić, Srpske narodne poslovice, Beč 1849.
- ZNŽO — Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena, Jugosl. akademija.
- Zore — Dubrovačke tuđinke, Beograd 1903.
- Zore rib. — »O ribanju po dubrovačkoj okolici«, Arkiv za povjestnicu jugoslavensku, X, Zagreb 1869.
- ZRPh — P. Skok, »Zum Balkanlatein«, Zeitschrift für romanische Philologie.

Riassunto

NOMENCLATURA MARINARESCA E PESCHERECCIA DI ORIGINE NEOLATINA ALL'ISOLA LOPUD

La navigazione e la pesca già da tempi remoti sono state le principali arti di questi isolani. Perciò nel loro arcaico dialetto serbo-croato, che fa parte dell'area di Dubrovnik, quest'avita tradizione ha conservato gran parte fino ad oggi la terminologia riguardante la vita sul mare usatavi da secoli. Si tratta di un porto appartato e senza traffico, di un piccolo luogo di naviganti, marinari e pescatori più o meno illetterati, sicché la sua parlata mantenne un carattere conservativo anche di fronte a quella di Dubrovnik.

La maggior parte di queste voci è stata già studiata e non differisce molto dai suoi sinonimi in altri porti delle coste orientali dell'Adriatico. Però non essendo ancora né atlanti linguistici né vocabolari dialettali di questi territori, si è creduto opportuno di raccogliere sul posto tali parole di cui col tempo parecchie vengono sostituite dai loro equivalenti serbo-croati. Questo elenco di 342 termini vivi tuttora potrà servire di orientamento agli studi di geografia linguistica. Vi è fissato lo stato attuale di una nomenclatura su un'isola dalmata per poter confrontarla con quelle degli altri posti. Sono state incluse anche alcune voci di origine incerta.

Accanto ai prestiti antichi, provenienti soprattutto dal dalmatico, la maggior parte di queste parole sono di origine veneta. Alle volte forme antiche persistono ancora allato alle seriori (**argutla** e **argola**, **obrum** e **abrum**, **srđela** e **sardelina**, **sardun**, **sarduncin**). Vi furono formati alcuni verbi denominativi (**dokesat**, **spengat**, **tresat**, **zaficat**) e anche alcuni nomi deverbali (**buc**, **inčet**, **kačadur**, **kanjoš**, **kanjošar**, **rompa**). Questi prestiti sono stati spesso adattati alla fonetica e alla morfologia slava. Sono interessanti anche alcuni spostamenti semantici (**bašamar**, **konjošit**, **konalica**, **korta**, **pegulijera**) e alcuni cambiamenti del genere (**kaluma**, **kanaštrela**, **koraja**, **maret**, **morica**, **oliganj**).

Non sono rari neanche in questo dialetto i calchi di voci ed espressioni neolatine, ma essi non sono stati compresi in questo elenco di prestiti veri e propri.